

Ocenianie i klasyfikowanie z języka polskiego dla uczniów klasy VIII
w roku szkolnym 2025/2026 w Szkole Podstawowej im. Kornela Makuszyńskiego
w Skrzyszewie

1. Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania przez ucznia klasy VIII poszczególnych ocen klasyfikacyjnych w pierwszym i drugim półroczu z języka polskiego , wynikających z realizowanego przez nauczycieli polonistów programu nauczania.

Półrocze I

Wymagania edukacyjne z języka polskiego na poszczególne oceny	Ocena dopuszczająca Uczeń potrafi:	Ocena dostateczna Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Ocena dobra Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Ocena bardzo dobra Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Ocena celująca Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
--	---	---	---	--	---

1. Kształcenie literackie i kulturowe: słuchanie	Uczeń potrafi:	Uczeń potrafi:	Uczeń potrafi:	Uczeń potrafi:	Uczeń potrafi:
	• rozumie większość poleceń • uważnie słucha wypowiedzi nauczyciela i kolegów, wyraża prośbę o powtórzenie wypowiedzi • słucha nagrania wzorcowej recytacji • mówi na temat najważniejszych treści	• świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej poprzez uważne słuchanie wypowiedzi innych jej uczestników, rozumie większość wypowiedzi, reaguje na wypowiedzi kolegów i nauczyciela m.in. prosi o ich powtórzenie,	• uważnie słucha wypowiedzi nauczyciela i kolegów, żywo reaguje na wypowiedzi kolegów i nauczyciela m.in. prosi o powtórzenie, uzupełnienie, wyjaśnienie • słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich oraz dostrzega środki	• aktywnie słucha rozumie wypowiedzi kolegów i nauczyciela jako uczestnik różnych sytuacji mówienia w czasie zajęć lekcyjnych, analizuje treść i kompozycję wypowiedzi innych, poprawność językową i stylistyczną. • Słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich oraz ocenia	• ocenia wysłuchany tekst pod względem merytorycznym oraz poprawnościowym, stosuje kryteria oceny • • • • odpowiednio dobrane do celu wypowiedzi i intencji nadawcy

wysłuchanego utworu	wyjaśnienie	wyrazu artystycznego tekstu	zabiegi związane z prezentacją walorów artystycznych tekstu	• samodzielnie odczytuje i interpretuje zabiegi związane z prezentacją walorów artystycznych nagrania wzorcowej recytacji
• rozpoznaje w wysłuchanym tekście typowe fragmenty perswazyjne i informacyjne • rozpoznaje emocje towarzyszące osobie wypowiadającej się, rozumie ogólny sens wypowiedzi.	• określa tematykę wysłuchanego utworu , określa wartość wysłuchanego tekstu, wybiera potrzebne informacje • rozróżnia teksty o charakterze informacyjnym perswazyjnym • podejmuje próby rozpoznania intencji nadawcy wysłuchanego utworu, w tym aluzję, sugestię i manipulację • rozpoznaje w typowych tekstach i sytuacjach komizm, kpinę i ironię jako wyraz intencji wypowiedzi,	• wskazuje w tekstach treści informacyjne i perswazyjne • analizuje i rozpoznaje intencję nadawcy wysłuchanego utworu, w tym aluzję, sugestię, manipulację • rozpoznaje komizm, ironię jako wyraz intencji wypowiedzi.	• interpretuje wysłuchany tekst, uwzględniając intencję nadawcy, w tym aluzję, sugestię i manipulację • analizuje i omawia w wysłuchanych utworach elementy komizmu, kpiny i ironii jako wyraz intencji wypowiedzi	• analizuje i wykorzystuje w nowych sytuacjach dydaktycznych informacje wybrane z wysłuchanego tekstu.

• **Uczeń potrafi:**

- zreferować treść wiersza
- określić rodzaj

• **Uczeń potrafi:**

- określić funkcję zwrotów do adresata

• **Uczeń potrafi:**

- wskazać elementy tworzące atmosferę, budujące nastrój

• **Uczeń potrafi:**

- zinterpretować wymowę

2. Kształcenie literackie i kulturowe -utwory wierszowane	literacki	- opisać emocje wyrażane przez podmiot liryczny, nazwać emocje towarzyszące podmiotowi lirycznemu, określić jego stosunek do adresata lirycznego, sytuacji - wyjaśnić, w imieniu jakiej zbiorowości wypowiada się podmiot liryczny - scharakteryzować bohaterów - wyjaśnić znaczenie sentencji - wyjaśnić prawdy życiowe zawarte w utworach - określić funkcję adresata	- omówić funkcję skontrastowania np. dwóch przestrzeni, bohaterów itp. - zinterpretować zabiegi stylistyczne zastosowane w wierszu, określić funkcję słownictwa - omówić funkcję użycia regionalizmów w piosence, paradoksu. - zinterpretować tytuł - scharakteryzować obraz Boga wyłaniający się z utworu, wskazać nawiązania np. biblijne, omówić kontekst np. historyczny utworu - postawić tezę	wiersza, przesłanie utworu - przedstawić swoje spostrzeżenia dotyczące danej sytuacji lirycznej - zinterpretować istotne elementy wiersza, np. zakończenie, sposób ukazania przemijania, puentę - odnieść wymowę wiersza do rzeczywistości codziennej - odnieść uniwersalne prawdy zawarte w aforyzmach - omówić funkcję refrenu i anafory	Uczeń potrafi: - operować kontekstem, twórczego przetworzenia poruszanych w utworze kwestii, przekładu intersemiotycznego, np. potrafi: - podjąć dyskusję na wskazanym temat - odnaleźć odzwierciedlenie poruszanych zagadnień w wybranym tekście kultury i omówić dostrzeżony związek - omówić kontekst historyczny utworu - stworzyć prezentację tematyczną
	- wskazać podmiot liryczny - określić rodzaj liryki - wyjaśnić pojęcia: aforyzm, fraszka, paradoks, tren, porównanie homeryckie, puenta, przenośnia, symbol, peryfraz, hymn, refren, anafora, ironia apostrofa - omówić przynależność gatunkową utworów - wskazać adresata lirycznego, bohaterów wiersza				

3. Czytanie utworów literackich i odbiór

Uczeń potrafi:

- czyta teksty

Uczeń potrafi:

- podjmuje próby

Uczeń potrafi:

- odczytuje

Uczeń potrafi:

- samodzielnie

Uczeń potrafi:

tekstów kultury

Realizacja wymagań edukacyjnych II półrocze

• współczesne i dawne (w tym pisane gwarą)• wskazuje w tekstach archaizmy i wyrazy należące do gwar , odczytuje ich znaczenie w przypisach• odczytuje tekst literacki i inne dzieła sztuki(obraz, rzeźba, grafika, fotografia)na poziomie dosłownym i na poziomie krytycznym za pomocą nauczyciela i rówieśników określa temat utworu i jego problem, odnosi się do wybranych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego• rozpoznaje wypowiedzieć o charakterze emocjonalnym,	• samodzielnie odczytania różnych tekstów współczesnych i dawnych na poziomie przenośnym, podejmuje próby odczytania ich w różnych kontekstach• rozumie znaczenie archaizmów i wyrazów należących do gwar obecnych w tekstach literackich lub odszukuje ich znaczenie w przypisach• odczytuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę, fotografię) na poziomie przenośnym, przy niewielkiej pomocy określa temat utworu i poruszony problem, odnosi się do najważniejszych kontekstów, np. biograficznego, poziomu dosłownym i historycznego, kulturowego rozumie	• większość tekstów współczesnych i dawnych na poziomie przenośnym, a w ich odczytaniu odnosi się do różnych kontekstów czyta płynnie, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania i intonacji rozumie znaczenie archaizmów i wyrazów należących do gwar obecnych w tekstach literackich, odszukuje ich znaczenie w przypisach• interpretuje tekst literacki inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę, fotografię) na poziomie dosłownym	• odczytuje teksty współczesne i dawne na poziomie przenośnym i symbolicznym, interpretuje je w różnych kontekstach, czyta płynnie, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania i intonacji oraz uwzględnia budowę wersyfikacyjną, a także organizację rytmiczną utworu poetyckiego• rozumie znaczenie archaizmów i wyrazów należących do gwar obecnych w tekstach literackich, odszukuje ich znaczenie w przypisach lub innych źródłach, odróżnia archaizm od archaizacji• analizuje tekst literacki inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę) na	• czyta różne teksty (zarówno współczesne, jak i dawne, przewidziane w programie nauczania oraz spoza niego) na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym samodzielnie i z pasją interpretuje teksty pisane i inne teksty kultury, uwzględniając intencję nadawcy oraz konteksty niezbędne do interpretacji, proponuje własną interpretację głosową tekstu praktycznie wykorzystuje informacje wybrane z tekstu literackiego, popularnonaukowego, naukowego; systematycznie i skutecznie szuka

argumentacyjnym , wskazuje w tekście argumentacyjnym tezę, argument i przykłady	podstawowe emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach,	i przenośnym, określa temat utworu i różnorakie poruszone w nim problemy, interpretuje tytuł utworu, odnosi się do najważniejszych kontekstów, np biograficznego, historycznego, kulturowego	poziomie dosłownym, przenośnym symbolicznym, określa temat utworu i poruszone problemy, i ustosunkowuje się do nich, dąży do zrozumienia ich złożoności i niejednoznaczności samodzielnie interpretuje tytuł utworu, odnosi się do kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego	nowych informacji w celu realizacji zainteresowań humanistycznych krytycznie, wielostronnie i z zaangażowaniem poznawczym ocenia i wartościuje treści, zachowania i postawy przedstawione w utworach w odniesieniu do systemu moralnego .
- rozpoznaje w tekście najważniejsze informacje, opinie i fakty - rozdziela fikcję i kłamstwo - wie czym są perswazja, sugestia, ironia, rozpoznaje je w typowych tekstach i sytuacjach - zauważa wybrane elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim - wskazuje nadawcę i adresata wypowiedzi - dostrzega i krótko omawia główne motywy postępowania bohaterów - odczytując sens	- zauważa i a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi - samodzielnie wskazuje najważniejsze informacje zawarte w tekście, przytacza opinie - odróżnia opinię od faktu, fikcję od kłamstwa oraz fikcję od rzeczywistości, rozumie znaczenie terminów realizm i fantastyka - dostrzega w analizowanym tekście perswazję, sugestię, ironię i nieskomplikowane aluzje - wskazuje elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, rozumie sytuację, w jakiej znajdują się bohaterowie	- rozumie i omawia podstawowe emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi - odczytuje informacje zawarte w tekście, przytacza i sensownie komentuje opinie - odróżnia opinię od faktu, fikcję od kłamstwa, fikcję od rzeczywistości	- zauważa, rozumie i omawia emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi, polemizuje z nimi - interpretuje informacje zawarte w tekście, przytacza i komentuje opinie, odnosząc się do nich - odróżnia prawdę od prawdopodobieństw	

utworu, dostrzega wartości, takie jak przyjaźń, wierność, patriotyzm • czyta utwory liryczne i dostrzega cechy liryki jako rodzaju literackiego • zna gatunki należące do liryki: sonet, pieśń, tren, hymn, fraszka • odróżnia osobę mówiącą w wierszu od autora tekstu, bohatera utworu od podmiotu lirycznego • wymienia środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: epitet, uosobienie, ożywienie, neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę,	• identyfikuje nadawcę i adresata wypowiedzi i określa ich główne cechy • dostrzega i omawia główne motywy postępowania bohaterów • identyfikuje w tekście poetyckim cechy liryki • rozróżnia takie gatunki liryczne, jak pieśń, hymn, sonet, tren, fraszka • charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza, nie utożsamia ich z autorem • wskazuje środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, porównanie homeryckie, archaizację, kolokwializm • wyodrębnia w tekście	w tekstach literackich i dziennikarskich, stosuje te rozróżnienia w praktyce, płynnie stosuje terminy: realizm i fantastyka • analizuje w tekście manipulację, perswazję, sugestię, ironię, aluzję, nazywa je • omawia elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, rozumie sytuację, w jakiej się znajdują bohaterowie • charakteryzuje nadawcę i adresata wypowiedzi • dostrzega i wyjaśnia motywy postępowania bohaterów, ocenia ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych	wskazuje elementy biograficzne i autobiograficzne dziełach literackich, odróżnia je od wspomnień pamiętnika lub dziennika; płynnie stosuje terminy realizm i fantastyka • ustosunkowuje się do różnych sposobów oddziaływania tekstu na odbiorcę, takich jak perswazja, sugestia, ironia, aluzja, wartościowanie, manipulacja itp., płynnie stosuje ww. terminy • całościowo omawia elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, rozumie złożone sytuacje, w jakich znajdują się bohaterowie • szczegółowo charakteryzuje nadawcę i adresata wypowiedzi, podaje odpowiednie
--	---	--	--

anaforę, porównanie, porównanie homeryckie, archaizację, kolokwializm - potrafi je wskazać z pomocą nauczyciela • dostrzega obrazy poetyckie w utworze, potrafi krótko je opisać • czyta utwory epickie i zna cechy epiki jako rodzaju literackiego, wymienia gatunki należące do epiki - opowiadanie, powieść (i jej odmiany), legendę, baśń, przypowieść (parabolę), mit, nowelę, bajkę pamiętnik, dziennik, fantasy, epopeję • zna elementy rytmizujące wypowiedź - wers, rym, strofa, refren wymienia	obrazy poetyckie i omawia sposób obrazowania • odróżnia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, pamiętnika, dziennika, fantasy, epopei • identyfikuje elementy świata przedstawionego w utworze • omawia fabułę, odróżnia fabułę utworu od akcji • analizuje funkcje podtytułu, motta, puenty, punktu kulminacyjnego w utworach • omawia i analizuje elementy komiksu, piosenki • określa rodzaj narracji w tekście (pierwszoosobowa, trzecioosobowa) • wyodrębnia w tekście	zasad moralnych • omawia w tekście poetyckim cechy liryki • identyfikuje utwory należące do takich gatunków lirycznych, jak pieśń, hymn, tren, sonet, fraszka; wskazuje ich cechy charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza (jej sytuację, uczucia i stany). nie utożsamiając ich z autorem • przytacza środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie,	fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń • dostrzega i wyjaśnia złożone motywy postępowania bohaterów, wartościuje ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych, stara się unikać prostych, jednoznacznych ocen wskazuje w tekstach cechy typowe dla liryki, epiki czy dramatu, cechy gatunkowe takich tekstów, jak pieśń, hymn, sonet, tren, fraszka • charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza (jej sytuację, uczucia i stany), podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń analizuje środki stylistyczne,
--	---	--	---

elementy konstrukcyjne świata przedstawionego w utworze • wskazuje w utworze bohaterów głównych, drugoplanowych • wskazuje w utworze wątek główny i poboczny, omawia zdarzenia wchodzące w skład akcji utworu odróżnia narratora od autora tekstu i bohatera utworu • rozróżnia narrację pierwszo- i trzecioosobową • rozpoznaje w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu • wskazuje tytuł, podtytuł, motto, puentę, punkt kulminacyjny • zna cechy komiksu,	epickim fragmenty opowiadania i opisu • rozpoznaje cechy dramatu jako rodzaju literackiego w tekście, stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna najważniejsze cechy tragedii komedii i dramatu właściwego, potrafi zakwalifikować typowe utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu • czyta z podziałem na role i ze zrozumieniem dialogi ze scenariuszy, rozumie budowę i treść dramatu • podaje przykłady utworów należących do literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki wskazuje w balladzie i satyrze elementy typowe dla różnych	porównanie homeryckie, archaizację, kolokwializm, określa ich funkcje w tekście • podejmuje próby interpretacji obrazów poetyckich • odróżnia i omawia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, pamiętnika, dziennika, epepei • przedstawia i analizuje elementy świata przedstawionego w utworze, omawia ich funkcje w konstrukcji utworu omawia wpływ rodzaju narracji na kształt utworu w komiksach, piosenkach i innych tekstach kultury popularnej	takie jak neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, porównanie homeryckie, archaizację, kolokwializm, określa ich funkcje w tekście i wpływ na kształt i wymowę utworu wnikliwie omawia obrazy poetyckie obecne w tekście odróżnia i omawia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, pamiętnika, dziennika, fantasy, epepei, podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń w utworze, szczegółowo analizuje elementy świata przedstawionego stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena,
---	--	---	--

• piosenki • odróżnia dramat od innych rodzajów literackich, wskazuje elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog; zna podział dramatu na tragedię, komedię i dramat właściwy • czyta scenariusze, rozumiejąc ich specyficzną budowę i treść • potrafi zakwalifikować znane mu teksty jako baśń, bajkę, legendę, mit, nowelę, pamiętnik, dziennik, balladę i satyrę • posługuje się spisem treści, cytatem z	• rodzajów literackich • wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, indeksie i przypisach, wykorzystuje do pracy spis treści • wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw autorskich, sporządza prosty przypis • wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, felieton, artykuł, reportaż • analizuje proste symbole i alegorie występujące w poznanych tekstach kultury • rozpoznaje adaptację filmową i teatralną, wie, czym się one różnią od oryginalnego tekstu • określa rolę osób uczestniczących w procesie powstawania	• znajduje nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych • wyodrębnia w tekście epickim fragmenty np. charakterystyki pośredniej i bezpośredniej, opisu przeżyć, tekstów użytkowych • wymienia cechy dramatu jako rodzaju literackiego, stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna cechy tragedii komedii i dramatu właściwego, potrafi zakwalifikować	• tekst główny, didaskalia, przedstawia i omawia ich funkcję w konstrukcji utworu • monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna cechy tragedii, komedii i dramatu właściwego, potrafi zakwalifikować utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu, odróżnia dramat od inscenizacji i adaptacji • proponuje własną interpretację głosową dialogów ze scenariuszy, rozumie budowę i treść • omawia cechy literatury dydaktycznej, podaje przykłady utworów należących do literatury dramatu dydaktycznej, wymienia cechy bajki • wskazuje, jaką funkcję pełnią w balladzie i satyrze elementy typowe dla różnych rodzajów literackich • wyszukuje informacje
--	--	---	---

• poszanowaniem praw autorskich odróżnia tekst literacki od naukowego i popularnonaukowego, z pomocą nauczyciela wyszukuje najważniejsze informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym • wymienia gatunki dziennikarskie: wywiad, felieton, artykuł, reportaż • z pomocą nauczyciela wskazuje symbole i alegorie w omawianych tekstach kultury zna terminy adaptacja filmowa i adaptacja teatralna • wymienia osoby uczestniczące w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz	przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator, scenarzysta, producent, operator, dźwiękowiec, rekwizytor, inspicjent, sufler, statysta, oświetleniowiec, kostiumolog) • dostrzega związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury (np. obrazem, plakatem, dziełem muzycznym, rzeźbą) • wspólnie z innymi ub samodzielnie dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury interpretacji wybranych zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów grupowych • rozpoznaje aforyzm i anegdotę	utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu • interpretuje głosowo dialogi ze scenariuszy, rozumie budowę i treść dramatu • omawia cechy literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki • omawia w balladzie i satyrze elementy typowe dla różnych rodzajów literackich • wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, indeksie i przypisach wykorzystuje do pracy spis treści, wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw	w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, indeksie przypisach; wykorzystuje do pracy spis treści, wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw autorskich, sporządza przypis, wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i naukowych - używa ich do własnych celów • ma świadomość różnic stylu i intencji między tekstem literackim, naukowym, popularnonaukowym i publicystycznym • wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, felieton, artykuł, reportaż; podaje cechy tych
---	---	--	---

filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator, scenarzysta, kostiumolog) • zauważa najważniejsze związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury • wspólnie z innymi dokonuje przekładu intersemiotyczne go tekstów kultury i interpretacji zjawisk społecznych w ramach różnych projektów grupowych • wie, czym jest aforyzm i anegdota • z pomocą nauczyciela wskazuje w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) elementy retoryki: powtórzenia, pytania	• w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) zauważa elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy wyliczenia, wykrzyknienia • rozpoznaje językowe i pozajęzykowe środki perswazji, np. w reklamie prasowej • dostrzega funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie • rozpoznaje na typowych przykładach styl oficjalny, nieoficjalny (potoczny), urzędowy (mówiony i pisany) i artystyczny.	autorskich, sporządza przypis, wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i naukowych dostrzega różnice stylu i intencji między tekstem literackim, naukowym popularnonaukowym, wyszukuje w nich potrzebne informacje • wymienia rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, felieton, artykuł, reportaż, podaje cechy tych gatunków, uzasadnia przynależność tekstu prasowego do publicystyki • analizuje i podejmuje próby odczytania symboli i alegorii występujących w poznanych tekstach kultury ocenia adaptację filmową i teatralną,	gatunków, uzasadnia przynależność tekstu prasowego do publicystyki; w wypowiedziach świadomie i konsekwentnie stosuje nazwy gatunków publicystycznych; wie, czym publicystyka różni się od literatury • analizuje i interpretuje symbole alegorie występujące w tekstach kultury, określa ich funkcje • wie, czym się różni adaptacja od oryginalnego tekstu; analizuje zamysł pisarza i twórców adaptacji • określa ocenia rolę osób uczestniczących w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator, scenarzysta,
--	--	---	---

- retoryczne,
apostrofy,
wyliczenia,
wykrzyknienia
- identyfikuje styl
oficjalny,
nieoficjalny
(potoczny),
urzędowy
(mówiony
i pisany)
i artystyczny .

muzyczną i inne;
krytycznie
wypowiada się na
jej temat,
odwołując się do
jej struktury i
treści analizuje
związki między
dziełem literackim
obrazem, plakatem
dziełem
muzycznym,
rzeźbą.)

producent, operator,
dźwiękowiec,
rekwizytor, inspicjent,
sufler, statysta,
oświetleniowiec
kostiumolog)

wnikliwie, korzystając z
różnych źródeł informacji,
analizuje związki między
dziełem literackim a innym
tekstem kultury
(np. obrazem, plakatem,
dziełem muzycznym, rzeźbą)

- samodzielnie dokonuje przekładu intersemiotycznego o tekstów kultury i interpretacji wybranych zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów grupowych
- interpretuje aforyzm i anegdotę
- w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) zauważa elementy
- samodzielnie dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji wybranych zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów, samodzielnych lub grupowych, podejmuje w nich tematy związane z historią, filozofią, sztuką interpretuje aforyzm i anegdotę
- w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej)

retoryki:
powtórzenia,
pytania retoryczne,
apostrofy
wyliczenia,
wykrzyknienia

- analizuje i omawia
wybrane środki
językowe i
pozajęzykowe
środki perswazji,
np. w reklamie •
analizuje funkcje
środków
pozajęzykowych w
sztuce teatralnej i
filmie
- wyróżnia
w tekście cechy
stylu oficjalnego,
nieoficjalnego
(potocznego),
urzędowego
(mówionego i
pisanego) i
artystycznego
interpretuje pejzaż,
portret, scenę
rodzajową, martwą
naturę; wie, czym
się różnią,
dostrzega ważne
elementy

analizuje i omawia
elementy retoryki:
powtórzenia, pytania
retoryczne, apostrofy,
wyliczenia,
wykrzyknienia .
wnikliwie analizuje
językowe i
pozajęzykowe środki
perswazji
(np. w reklamie
prasowej), reaguje
adekwatnie do nich,
nie ulega im
niepotrzebnie
dostrzega i omawia
funkcje środków
pozajęzykowych
w sztuce teatralnej
i filmie wskazuje
elementy stylu
oficjalnego,
nieoficjalnego
(potocznego),
urzędowego
(mówionego
i pisanego)
i artystycznego
w tekstach, np.
literackich, i określa
ich funkcję
interpretuje pejzaż,
portret, scenę

i wybrane
konteksty dzieła
malarskiego

rodzajową, martwą
naturę; wybiera
i omawia konteksty
związane z
analizowanym
dziełem.

4. Tworzenie wypowiedzi

Uczeń potrafi:

- pisze na temat, stara się zachować poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną tekstu
- zna najważniejsze zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, stara się je stosować w praktyce, popełnione błędy nie uniemożliwiają zrozumienia

Uczeń potrafi:

- pisze na temat, starając się zachować przejrzystą kompozycję logicznej i spójnej wypowiedzi, pisze teksty zrozumiale i klarowne, wyraża opinię i podaje argumenty na poparcie własnego stanowiska
- wykazuje dbałość i poprawność językową, stylistyczną, ortograficzną i interpunkcyjną tekstu, zna najważniejsze zasady

Uczeń potrafi:

- pisze na temat, stosując przejrzystą kompozycję logicznej wypowiedzi, polemizuje ze stanowiskiem innych, formułuje rzeczowe argumenty poparte przykładami
- zachowuje poprawność językową, stylistyczną i interpunkcyjną tworzonego tekstu, stosuje najważniejsze zasady interpunkcji zdania

Uczeń potrafi:

- pisze wyczerpująco i na temat, stosując funkcjonalną, urozmaiconą kompozycję, logikę wypowiedzi
- zachowuje poprawność językową, stylistyczną, ortograficzną i interpunkcyjną tworzonego tekstu,
- stosuje zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego,
- pisze teksty wyczerpujące temat, zrozumiale, klarowne,

Uczeń potrafi:

- samodzielnie i z pasją interpretuje teksty pisane i inne teksty kultury, uwzględniając intencje nadawcy oraz konteksty niezbędne do interpretacji,
- proponuje własną interpretację głosową tekstu,
- praktycznie wykorzystuje informacje wybrane z tekstu literackiego, popularnonaukowego, naukowego,
- systematycznie i skutecznie szuka nowych

- całości tekstu, • układa tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, stosuje cytaty • stara się o estetyczny zapis wypowiedzi • sporządza w różnych formach notatkę dotyczącą wysłuchanej wypowiedzi • redaguje zrozumiałe ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, uwzględniając w nich najważniejsze, niezbędne elementy oraz właściwy zapis graficzny	interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, stara się je stosować w praktyce • układa tekst o trójdzielnej kompozycji, stosuje akapity, dba o spójne nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi • wykazuje dbałość o estetykę zapisu • sporządza w różnych formach notatkę dotyczącą treści przeczytanego tekstu • redaguje ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia,	pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, pisze przeważnie teksty wyczerpujące temat, zrozumiałe, klarowne • układa tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, stosuje cytaty i potrafi go wprowadzić do tekstu, pamiętając o cudzysłowie oraz nawiązaniu, dba o spójne nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi, w tym w przemówieniu • zachowuje estetykę zapisu dobiera formę notatki dotyczącej wysłuchanej wypowiedzi do własnych potrzeb	• zachowuje przemyślaną, trójdzielną kompozycję dłuższej wypowiedzi, tym w przemówieniu, • konsekwentnie i logicznie stosuje akapity, dba o spójne, ciekawe nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi, • zachowuje estetykę zapisu, jego teksty są poprawne, przejrzyste i czytelne posługując się bogatym słownictwem, • poprawnie redaguje różne formy wypowiedzi, m.in. opowiadanie z elementami dialogu i monologu, opisu, charakterystyki, zróżnicowane stylistycznie i funkcjonalnie opisy, recenzję i notatkę (różnorodne postaci)	informacji w celu realizacji zainteresowań humanistycznych, • krytycznie, wielostronnie i z zaangażowaniem poznawczym ocenia i wartościuje treści, zachowania i postawy przedstawione w utworach w odniesieniu do systemu moralnego i etycznego analizuje niejednorodność dzieł literackich, • tworzy oryginalne notatki, posługując się bogatym słownictwem, • podejmuje próby własnej twórczości literackiej, świadomie stosując różnorodne środki
---	--	---	--	---

• tworzy plan dłuższej wypowiedzi • formułuje treść sms-a, e-maila, starając się o ich poprawny zapis ortograficzny, dodaje komentarz do przeczytanej informacji elektronicznej • streszcza, skraca tekst (w tym tekst popularnonaukowy), poprawnie przytaczając większość zagadnień • pisze schematyczny opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny • tworzy krótką wypowiedź o charakterze argumentacyjnym w rozprawce z pomocą	gratulacje, dedykację, uwzględniając w nich z reguły wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny • tworzy plan ramowy i szczegółowy dłuższej wypowiedzi • formułuje treść sms-a, e-maila, stosując poprawny zapis ortograficzny, dodaje poprawny komentarz do przeczytanej informacji elektronicznej streszcza, skraca, parafrazuje tekst (w tym tekst naukowy i popularnonaukowy), poprawnie i samodzielnie przytaczając większość zagadnień	• redaguje poprawne ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, apel, uwzględniając w nich wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny • tworzy plan ramowy i szczegółowy dłuższej wypowiedzi, uwzględniając w nim najważniejsze zagadnienia, zgodnie z funkcją tworzonego tekstu • formułuje treść sms-a, e-maila, stosując poprawny zapis ortograficzny; dodaje poprawny komentarz do przeczytanej	• redaguje poprawne ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, apel, uwzględniając w nich wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny i funkcję tekstu, • tworzy plan ramowy i rozbudowany szczegółowy dłuższej wypowiedzi • formułuje treść sms-a, e-maila, stosując poprawny zapis ortograficzny, dodaje trafny, przemyślany komentarz do przeczytanej informacji elektronicznej, • streszcza, skraca, parafrazuje tekst (w tym tekst naukowy poprawnie i samodzielnie przytaczając zagadnienia,	stylistyczne, • parafrazuje utwory znanych twórców, • pisze wypowiedzi oryginalne pod względem sposobu ujęcia tematu, • wykazuje się szczególną dbałością o poprawność językową, bezbłędny zapis, logiczną i pomysłową kompozycję; jego język charakteryzuje się własnym stylem lub jego zaczątkami, • aktywnie uczestniczy w realizacji projektów, będąc przewodniczącym grup projektowych lub pełniąc inną ważną dla danego projektu funkcję, • proponuje tematy

nauczyciela formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty - odróżnia przykład od argumentu, wnioskuje, stara się stosować właściwe rozprawce słownictwo - pisze proste opowiadanie odtwórcze i twórcze; wie, jak umieścić dialog w tekście - stosuje narrację pierwszo- i trzecioosobową - opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje wybrane cechy bohaterów literackich i rzeczywistych - pisze swój	- pisze opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny, zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów - tworzy krótką wypowiedź o charakterze argumentacyjnym w rozprawce formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, dobiera przykłady do argumentów, podejmuje próbę wnioskowania, stosuje właściwe rozprawce słownictwo, rozróżnia rozprawkę z tezą od rozprawki z hipotezą - pisze opowiadanie odtwórcze i twórcze; - umieszcza dialog w tekście stosuje,	informacji elektronicznej - streszcza, skraca, parafrazuje tekst (w tym tekst naukowy i popularnonaukowy), poprawnie i samodzielnie przytaczając większość zagadnień, zgodnie z funkcją skracanego czy przekształcanego tekstu - pisze poprawne opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny, dziennik, pamiętnik - zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów i funkcją tekstu - tworzy wypowiedź o charakterze argumentacyjny - w rozprawce	- pisze opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny oficjalny, dziennik, pamiętnik, zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów, stylizuje język, np. listu na język dawnych epok, - tworzy wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, odwołując się do kontekstów, np. historycznego, biograficznego, kulturowego; w rozprawce swobodnie formułuje tezę hipotezę oraz wnikliwe argumenty; samodzielnie podaje przykłady do argumentów; wnioskuje, dobierając słownictwo właściwe rozprawce - w opowiadaniu odtwórczym i twórczym indywidualizuje język bohatera,	rozmów odnoszące się do omawianych utworów, - aktywnie uczestniczy w dyskusji jako dyskutant lub przewodniczący, rzeczowo przedstawia swoje stanowisko i wnioski, formułuje oryginalne, przemyślane sady i spostrzeżenia, - interpretuje głosowo wygłaszany z pamięci lub czytany tekst, uwzględniając funkcje zastosowanych środków stylistycznych, charakter tekstu, konteksty, przejawia szczególną dbałość o kulturę słowa, - oceniając pracę innych, przedstawia
---	---	---	--	--

życiorys, CV, a z pomocą nauczyciela podanie i list motywacyjny we własnej sprawie • przygotowuje prosty wywiad, zachowując jego układ (pytania – odpowiedzi) • opisuje elementy dzieła malarskiego, grafiki, plakatu, rzeźby, fotografii, wykorzystuje w nich z pomocą nauczyciela podane konteksty • wspólnie z innymi uczniami pisze scenariusz na podstawie dzieła literackiego lub twórczy, zapisuje w nim dialogi • pisze prostą, schematyczną recenzję książki/filmu/prz	w zależności od potrzeb tworzonego przez niego tekstu, narrację pierwszo- lub trzecioosobową • w tekstach własnych wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć, charakterystykę • opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje najważniejsze cechy bohaterów literackich i rzeczywistych • samodzielnie pisze swój życiorys, CV, podanie i list motywacyjny we własnej sprawie • przeprowadza i	formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, samodzielnie podaje przykłady do argumentów, wnioskuje, stosuje właściwe rozprawce słownictwo • w opowiadaniu odtwórczym i twórczym stosuje elementy charakterystyki pośredniej, wprowadza realia epoki w tekście odwołującym się do minionych epok • stosuje, w zależności od potrzeb tworzonego przez niego tekstu, narrację pierwszo- lub trzecioosobową • w tekstach własnych swobodnie wykorzystuje różne formy	wprowadza nieszablony rozwiązania kompozycyjne • w tekstach własnych swobodnie i celowo wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, mowę zależną i niezależną w celu dynamizowania akcji i charakteryzowania bohatera • wnikliwie opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje cechy bohaterów literackich i rzeczywistych, ocenia i wartościuje ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych norm moralnych • samodzielnie pisze życiorys, CV, podanie i list motywacyjny	krytyczną, rzeczową refleksję wynikającą z wnikliwej analizy wykonanych zadań i erudycji polonistycznej, pozostaje przy tym bezstronny i życzliwy.
---	--	--	--	---

edstawienia • mówi na temat • wyraża swoje zdanie i umie je krótko, ale logicznie uzasadnić • w tekstach mówionych zachowuje poprawność akcentowania wyrazów i zdań, dba o poprawną wymowę, nie popełnia wielu rażących błędów językowych, jego wypowiedź jest komunikatywna wygłasza krótki monolog, • podejmuje próbę wygłaszania przemówienia oraz próby uczestniczenia w dyskusji wygłasza z pamięci tekst poetycki	zapisuje wywiad, stosuje właściwy zapis graficzny • opisuje dzieło malarskie, grafikę, plakat, rzeźbę, fotografię z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje wybrane sensy przenośne w różnych tekstach kultury • pisze prosty scenariusz na podstawie dzieła literackiego lub twórczy, zapisuje w nim dialogi i didaskalia • pisze schematyczną recenzję książki/filmu/przedstawienia, uwzględniając w niej swoją opinię • płynnie mówi na podany temat, starając się zachować zasady	wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, mowę zależną i niezależną w celu dynamizowania akcji i charakteryzowania bohatera • opisuje charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje cechy bohaterów literackich i rzeczywistych • posługuje się stylem urzędowym, samodzielnie pisze swój życiorys, CV, podanie i list motywacyjny • przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje w nim właściwy zapis	• przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje w nim właściwy zapis graficzny, dba o ciekawe pytania, wykorzystuje zdobytą z różnych źródeł wiedzę na temat podjęty w rozmowie • opisuje dzieło malarskie, grafikę, plakat, rzeźbę, fotografię z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; • odczytuje sensy przenośne w wybranych tekstach kultury, interpretuje tekst kultury, np. obrazu, plakatu, grafiki • pisze scenariusz na podstawie własnych pomysłów • pisze wyczerpującą recenzję książki/filmu/przedstawienia, uwzględniając w niej
---	--	---	--

poprawności językowej i stylistycznej	graficzny, stara się formułować ciekawe pytania, wykorzystuje zdobytą z różnych źródeł wiedzę na temat podjęty w rozmowie	swoją opinię i operując właściwym dla recenzji słownictwem, omawia krytycznie elementy tekstu kultury , stosując odpowiednio dobrane słownictwo
wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, odnosi się do cudzych poglądów i poznanych idei	opisuje dzieło malarskie, grafikę, plakat, rzeźbę, fotografię z odniesieniem do odpowiednich kontekstów	wyraża własne zdanie, trafnie polemizuje ze stanowiskiem innych,
zna zasady poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań	odczytuje sensy przenośne w wybranych tekstach kultury, podejmuje próbę interpretacji tekstu kultury, np. obrazu, plakatu, grafiki	formułuje rzeczowe samodzielne argumenty poparte trafnie dobranymi przykładami, np. wprowadza cytaty z tekstów filozoficznych, sentencje, przysłowia na poparcie swojego stanowiska
zna wyjątki w akcentowaniu wyrazów	pisze scenariusz na podstawie dzieła literackiego lub twórczy, zapisuje w nim dialogi i didaskalia	stosuje się do zasad poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, zna i stosuje wyjątki w akcentowaniu wyrazów, unika regionalizmów i
wygłasza poprawny monolog, krótkie przemówienie, stara się uczestniczyć w dyskusji	pisze recenzję książki/filmu/prze	
uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury		
rozdziela środki językowe w zależności od		

adresata wypowiedzi	dstawienia, uwzględniając w niej swoją opinię oraz	elementów gwary środowiskowej, które są niezgodne z normą językową
• w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia zna i stosuje językowe sposoby osiągnięcia porozumienia	• podstawowe słownictwo związane z dziedziną recenzowanego zjawiska	• wygłasza poprawny, ciekawy monolog, przemówienie,
• stosuje zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy	• wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić,	• uczestniczy w dyskusji, posługując się wieloma środkami wyrazu
• dostrzega zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulacji	• odnosi się do cudzych poglądów i poznanych idei	• wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić,
• recytuje pamięci tekst poetycki, podejmuje próbę z uwzględnieniem tematu i wyrażanych emocji	• stosuje się do zasad poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań,	• odnosi do cudzych poglądów i poznanych idei
• uczestniczy w omówieniu recytacji własnej, koleżanek i	• stosuje się do zasad poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań,	• aktywnie uczestniczy w dyskusji, używając środków językowych wyrażających stosunek mówiącego do przedstawianych treści;
	• zna i stosuje wyjątki w akcentowaniu wyrazów	• nawiązując do wypowiedzi przedmówców, podejmuje próby prowadzenia dyskusji,
	• wygłasza poprawny monolog,	• dobiera stosuje różnorodne środki językowe

kolegów

• przemówienie,• aktywnie uczestniczy w dyskusji• prezentuje w dyskusji swoje stanowisko, rozwija je odpowiednio dobranymi argumentami,• świadome stosuje retoryczne środki wyrazu uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury, logicznie formuluje argumenty• potrafi zastosować środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia• zna i stosuje językowe sposoby osiągnięcia	odpowiednio do sytuacji odbiorcy oraz rodzaju komunikatu• prezentuje w dyskusji swoje stanowisko, rozwija je odpowiednio dobranymi, przemyślanymi argumentami, świadome stosuje retoryczne środki wyrazu,• stosuje środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia odpowiednio do sytuacji i odbiorcy oraz rodzaju komunikatu,• zna i swobodnie stosuje językowe sposoby osiągnięcia porozumienia, zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy,

- porozumienia,
zasady etykiety
językowej
i przestrzega
zasad etyki
mowy reaguje
z zachowaniem
zasad kultury na
zjawisko
brutalności
słownej,
kłamstwo
i manipulację
- recytuje z pamięci
tekst poetycki,
interpretując go z
uwzględnieniem
tematu i
wyrażanych
emocji
 - ocenia recytację
własną, koleżanek
i kolegów
i przedstawia
uzasadnienie
swojej oceny.
- reaguje swobodnie i
zachowaniem zasad
kultury na zjawisko
brutalności słownej,
kłamstwo i
manipulację,
 - recytuje z pamięci
teksty poetyckie,
interpretując je
głosowo z
uwzględnieniem
tematu i wyrażanych
emocji oraz na
przykład przez
poprawne stosowanie
pauz w tekście
zawierającym przerzutnie
 - krytycznie ocenia
recytację własną,
koleżanek i wnikliwie,
bezzstronne i życzliwe
uzasadnienie swojej
oceny,
 - płynnie mówi na
podany temat,
zachowując
poprawność językową
i stylistyczną,
 - udowadnia swoje
racje za pomocą
rzeczowych
argumentów

ułożonych
w logiczny wywód .

**5. Kształcenie
językowe (gramatyka
języka polskiego,
komunikacja
językowa i kultura
języka, ortografia
i interpunkcja).**

Uczeń potrafi:

- zna podstawowe zasady ortograficzne(u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka i mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek i najważniejsze wyjątki od nich, stara się stosować je w praktyce, w razie problemów korzysta ze słownika ortograficznego,
- dostrzega większość błędów językowych, korzysta z różnych źródeł

Uczeń potrafi:

- zna podstawowe zasady ortograficzne(u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka i mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek i najważniejsze wyjątki od nich, stara się stosować je w praktyce, w razie problemów korzysta ze słownika ortograficznego,
- wie, czym jest błąd językowy, stara się stosować podstawowe zasady poprawności językowej, a w razie wątpliwości

Uczeń potrafi:

- sprawnie stosuje w praktyce zasady ortograficzne (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek), w razie wątpliwości korzysta ze słownika ortograficznego
- koryguje błędy językowe w tworzonym przez siebie tekście, analizuje i porównuje przy tym wiedzę z

Uczeń potrafi:

- Umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie:
- stosowania w praktyce zasad ortograficznych (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, Oznaczenia miękkości głosek), korzysta ze słownika ortograficznego, by wyjaśnić wątpliwości dotyczące wyrazów rzadkich, o nietypowej pisowni
 - dostrzegania i korekty błędów językowych w tworzonym przez siebie tekście
 - analizy elementów językowych w tekstach kultury (np. w reklamach, plakacie, piosence), z wykorzystaniem wiedzy o języku w zakresie

Uczeń potrafi:

- wykorzystując wiedzę o języku, odczytuje sensy symboliczne i przenośne w tekstach kultury jako efekt świadomego kształtowania warstwy stylistycznej wypowiedzi,
- samodzielnie poszerza wiedzę językową i wykorzystuje ją we własnych wypowiedziach .

by je skorygować,	korzysta ze słowników, przede wszystkim słownika języka polskiego, słownika poprawnej polszczyzny oraz słownika frazeologicznego,	różnych źródeł informacji	fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni,
• stosuje w tworzonych tekstach podstawową wiedzę językową z zakresu fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni.	• ma podstawową wiedzę stosuje ją w praktyce samodzielnie lub z niewielką pomocą) zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski z zakresu gramatyki języka polskiego:	• analizuje elementy językowe w tekstach kultury (np. w reklamach, plakacie, piosence), wykorzystując wiedzę o języku w zakresie fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni ma wiedzę, którą stosuje w praktyce, z zakresu: - fonetyki - zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne (np. w parach p-b, t-d itd.), ustne, nosowe, twarde i miękkie; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod	• ma wiedzę, którą płynnie stosuje w praktyce, z zakresu: - fonetyki - zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde, miękkie; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności, uproszczeń grup spółgłoskowych, utraty dźwięczności w wygłosie; ma świadomość rozbieżności między mową a pismem i świadomie to wykorzystuje, dbając o poprawność ortograficzną pisanych tekstów,
• Ma podstawową wiedzę i stosuje ją w praktyce na typowych przykładach z zakresu: - fonetyki - zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne (np. w parach p-b, t-d itd.), ustne, nosowe, twarde i miękkie; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod	• W zakresie fonetyki - parach P-b, t-d itd.), rozróżnia głoski ustne, nosowe, twarde i miękkie; • wie, na czym polega zjawisko	• W zakresie słownictwa -	• rozpoznaje wyraz podstawowy

względem dźwięczności i uproszczeń grup spółgłoskowych, utruty dźwięczności w wygłosie w poznanych przykładach, dostrzega rozbieżności między mową a pismem i zgodnie z tym zapisuje wyrazy, w których rozbieżności te występują, - w zakresie słowotwórstwa i słownictwa - wie, czym są: wyraz podstawowy i pochodny, podstawa słowotwórcza, formant, rdzeń, rodzina wyrazów omawianych na lekcji,	upodobnień pod względem dźwięczności i uproszczeń dźwięczne, bezdźwięczne (np- grup spółgłoskowych, utruty dźwięczności w wygłosie, dostrzega rozbieżności między mową a pismem, W zakresie słowotwórstwa i słownictwa wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, podstawa słowotwórcza, formant, rdzeń, rodzina wyrazów i rozpoznaje je na przykładach omawianych na lekcji, rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym,	upodobnienia pod względem dźwięczności uproszczenia grup spółgłoskowych , zjawiska utruty dźwięczności w wygłosie, dostrzega rozbieżności między mową a pismem i zgodnie z tym zapisuje wyrazy, w których te rozbieżności występują, słowotwórstwa i słownictwa - rozpoznaje wyraz podstawowy i pochodny, podstawę słowotwórczą, formant, rdzeń, tworzy rodzinę wyrazów; odróżnia wyraz pokrewny od bliskoznacznego	i pochodny podstawę słowotwórczą, formant, rdzeń, tworzy rodzinę wyrazów; - odróżnia wyraz pokrewny od bliskoznacznego, poprawnie stosuje formanty do tworzenia wyrazów pochodnych, umie je nazwać, rozpoznaje wyrazy złożone słowotwórczo, wskazuje różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów, zna typy skrótów i skrótowników oraz stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie; - świadomie stosuje w swoich wypowiedziach popularne przysłowia, powiedzenia, frazologizmy we właściwym kontekście itp., - rozdziela synonimy, homonimy, antonimy, - wskazuje wyrazy
--	--	--	--

• rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, • dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji, • rozumie różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów, • odróżnia typy wyrazów złożonych, • zna typy skrótów i skrótowców oraz stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie, • zna i rozumie znaczenie wybranych przysłów, powiedzeń, frazeologizmów itp.,	dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji, rozumie różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów, odróżnia typy wyrazów złożonych, zna typy skrótów i skrótowców oraz stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie, • zna i rozumie znaczenie wybranych przysłów, powiedzeń, frazeologizmów itp., z pomocą nauczyciela odróżnia synonimy, antonimy, homonimy, rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone,	, stosuje poprawnie formanty do tworzenia wyrazów pochodnych, umie je nazwać, rozpoznaje wyrazy złożone słowotwórczo, wskazuje różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów; zna typy skrótów i skrótowców i stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie, świadomie stosuje w swoich wypowiedziach popularne przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy we właściwym kontekście itp., rozróżnia synonimy,	rodzime i zapożyczone; • wyjaśnia różnice między treścią a zakresem wyrazu, różnicuje wyrazy ze względu na ich treść i zakres, • odróżnia język ogólnonarodowy od gwary i dialektu, W zakresie - fleksji • - swobodnie nazywa i odmienia odmienne części mowy (także w przypadku wyrazów podchwytliwych): rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy. żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje), oddziela temat od końcówki, także • w wyrazach, w których występują oboczności; nazywa nieodmienne części

- z pomocą nauczyciela odróżnia synonimy, antonimy, homonimy, rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone, zna pojęcia treść i zakres wyrazu, język ogólnonarodowy, gwara, dialekt, W zakresie - fleksji - rozpoznaje na typowych przykładach części mowy: odmienne - rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, czasownik w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje), potrafi je w wyrazach oddziela
- rozpoznaje na typowych przykładach części mowy: odmienne – rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, czasownik w
- zna pojęcia treść i zakres wyrazu, język ogólnonarodowy, gwara, dialekt, W zakresie - fleksji - rozpoznaje na typowych przykładach części mowy: odmienne - rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, czasownik w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje); oddziela
- homonimy, antonimy, wskazuje wyrazy rodzime i zapożyczone; wyjaśnia różnice między treścią a zakresem wyrazu, różnicuje wyrazy ze względu na ich treść i zakres, odróżnia język ogólnonarodowy od gwary i dialektu, - fleksji - nazywa i odmienia odmienne części mowy: rzeczownik (Z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, czasownik w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i
- mowy (także w przypadku podchwytliwych wyrazów): przysłówki (w tym odprzymiotnikowy), samodzielne niesamodzielne (spójnik, - partykuła, przyimek, wykrzyknik), stosuje wiedzę częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych, bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły nie i -by z różnymi częściami mowy, tworzy i odmienia imiesłowy
- W zakresie - składni - rozpoznaje i nazywa części zdania: podmiot (i jego rodzaje: gramatyczny, logiczny, szeregowy i domyślny), orzeczenie (odróżnia orzeczenie czasownikowe odmiennego), przydawkę, dopełnienie, okolicznik (czasu,

stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje), potrafi je odmieniać, w wyrazach oddziela temat od końcówki; rozpoznaje na typowych przykładach nieodmienne części mowy przysłówki (w tym odprzymiotnikowe), samodzielne niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek), stara się stosować wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły nie i -by z różnymi częściami mowy, zna imiesłowy, z pomocą nauczyciela wyjaśnia zasady ich tworzenia \ i odmiany;	kończówki; rozpoznaje na typowych przykładach nieodmienne części mowy - przysłówki (w tym odprzymiotnikowe), samodzielne niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek), stara się stosować wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły nie i -by z różnymi częściami mowy, zna imiesłowy, z pomocą nauczyciela wyjaśnia zasady ich tworzenia \ i odmiany;	temat od końcówki, także w wyrazach, w których występują oboczności; nazywa nieodmienne części mowy: przysłówki (w tym odprzymiotnikowe), samodzielne niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek, wykrzyknik); stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły nie i -by z różnymi częściami mowy; tworzy i odmienia imiesłowy, - składnia – rozpoznaje i nazywa części zdania: podmiot (i jego rodzaje: gramatyczny, logiczny, szeregowy i domyślny), orzeczenie (odróżnia orzeczenie czasownikowe od imiennego), przydawkę, dopełnienie, okolicznik (czasu, miejsca, sposobu, przyczyny,	miejsca, sposobu, przyczyny, celu), nazywa związki wyrazów w zdaniu pojedynczym (w tym rozpoznaje wyraz nadrzędny i podrzędny w związkach wyrazów, rozpoznaje związek zgody, rządu i przynależności), a także zależności między zdaniami składowymi, w zdaniu złożonym, wskazuje człon nadrzędny podrzędny wykorzystuje wiedzę budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza
---	--	---	--

zakończeń czasowników, partykuły nie i -by z różnymi częściami mowy, zna imiesłowowy, z pomocą nauczyciela wyjaśnia zasady ich tworzenia i odmiany, - w zakresie składni - - rozpoznaje części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik, - rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu pojedyn czym, a także zależności między zdaniami składowymi w zdaniu złożonym – wskazuje człon nadrzędny i podrzędny,	W zakresie składni : rozpoznaje na typowych przykładach części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik, rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu pojedynczym, a także zależności między zdaniami składowymi w zdaniu złożonym, przy pomocy nauczyciela wskazuje człon nadrzędny i podrzędny, wykorzystuje wiedzę obudowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego przekształcaniu zdań pojedynczych na	celu); nazywa związki wyrazów w zdaniu pojedynczym (w tym rozpoznaje wyraz nadrzędny i podrzędny), a także zależności między zdaniami składowymi w zdaniu złożonym, wskazuje człon nadrzędny i podrzędny; wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie; dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza wykresy zdań pojedynczych, złożonych i wielokrotnie złożonych, wyodrębnia	wykresy rozbudowanych zdań pojedynczych, złożonych wielokrotnie złożonych, wyodrębnia zdania składowe w zdaniach złożonych i wielokrotnie złożonych. potrafi określić typy zdań pojedynczych (rozwinęte i nierozwinęte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie podrzędnie), a także rozpoznać rodzaje zdań złożonych współrzędnie łącznie, rozłącznie, przeciwstawnie i wynikowe) i podrzędnie (przydawkowe,. oko dopełnieniowe licznikowe, podmiotowe i orzecznikowe) na prostych przykładach; w swoich wypowiedziach stosuje zdania, uwzględniając cel wypowiedzi:
--	---	---	--

- wykorzystuje wiedzę z zakresu budowy zdania pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych w złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, - dokonuje przekształceń mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, - sporządza wykresy zdań złożonych , pojedynczych i wielokrotnie złożonych, - potrafi wymienić i określić na typowych przykładach typy zdań	złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, rozpoznaje zdania bezpodmiotowe, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza wykresy typowych zdań pojedynczych, złożonych i wielokrotnie złożonych, wyodrębnia zdania składowe w typowych zdaniach złożonych wielokrotnie złożonych, potrafi wymienić i określić na łatwych	zdania składowe w zdaniach złożonych wielokrotnie złożonych, potrafi określić typy zdań pojedynczych (rozwinęte i nierozwinęte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie), a także rozpoznać rodzaje zdań złożonych współrzędnie (łącznie, rozłącznie, przeciwstawnie, wynikowe) i podrzędnie przydawkowe, dopełnieniowe, okolicznikowe, podmiotowe i orzecznikowe); w swoich wypowiedziach stosuje dania uwzględniając cel wypowiedzi : oznajmujące, pytające, rozkazujące. świadomie stosuje znane mu normy językowe,	oznajmujące, pytające i rozkazujące , - swobodnie wykorzystuje znane normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych , - rozpoznaje i rozumie przykłady manipulacji i prowokacji językowej, aktywnie je komentuje i reaguje na nie.
--	--	--	---

pojedynczych
(rozwinięte,
nierozwinięte,
pytające,
rozkazujące i
oznajmujące,
wykrzyknikowe)
, złożonych
(współrzędne i
podrzędne) , w
swoich
wypowiedzeniach
stosuje zdania
uwzględniając
cel wypowiedzi:
oznajmujące,
pytające,
rozkazujące.

- zna i stosuje
normy językowe
i zasady
grzecznościowe
odpowiednie dla
wypowiedzi
publicznych,
- rozpoznaje i
analizuje
wybrane
przykłady
manipulacji
i prowokacji
językowej,

przykładach
rodzaje zdań
pojedynczych
(rozwinęte i
nierozwinięte,
oznajmujące,
rozkazujące,
pytające,
wykrzyknikowe),
łożonych
(współrzędnie
podrzędnie),
odróżnia zdania,
uwzględniając cel
wypowiedzi:
oznajmujące,
pytające
i rozkazujące,
stosuje je
w swoich
wypowiedziach,

- zna i próbuje
stosować normy
językowe
i zasady
grzecznościowe
odpowiednie dla
wypowiedzi
publicznych
- wie, czym są
manipulacja
i prowokacja
językowa . zna

zasady
grzecznościowe
odpowiednie dla
wypowiedzi
publicznych,
• analizuje
przykłady
manipulacji
i prowokacji
językowej – nie
poddaje się im,
• zna językowe
sposoby
osiągania
porozumienia –
świadomie je
stosuje.

- zna i świadomie stosuje językowe sposoby osiągnięcia porozumienia. językowe sposoby osiągnięcia porozumienia, intuicyjnie je stosuje

-

Ocenianie i klasyfikowanie z języka polskiego dla uczniów klasy VIII
w roku szkolnym 2025/2026 w Szkole Podstawowej im. Kornela Makuszyńskiego
w Skrzyszewie

1. Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania przez ucznia klasy VIII poszczególnych ocen klasyfikacyjnych w pierwszym i drugim półroczu z języka polskiego , wynikających z realizowanego przez nauczycieli polonistów programu nauczania.

Półrocze II

Wymagania edukacyjne z języka polskiego na poszczególne oceny	Ocena dopuszczająca Uczeń potrafi:	Ocena dostateczna Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Ocena dobra Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Ocena bardzo dobra Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Ocena celująca Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
1. Kształcenie literackie i kulturowe: słuchanie	Uczeń potrafi: • rozumie większość poleceń • uważnie słucha wypowiedzi nauczyciela i kolegów, wyraża prośbę o powtórzenie wypowiedzi • słucha nagrania wzorcowej recytacji • mówi na temat najważniejszych treści wysłuchanego utworu • rozpoznaje w wysłuchanym tekście	Uczeń potrafi: • świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej poprzez uważne słuchanie wypowiedzi innych jej uczestników, rozumie większość wypowiedzi, reaguje na wypowiedzi kolegów i nauczyciela m.in. prosi o ich powtórzenie, wyjaśnienie • określa tematykę wysłuchanego utworu	Uczeń potrafi: • uważnie słucha wypowiedzi nauczyciela i kolegów, żywo reaguje na wypowiedzi kolegów i nauczyciela m.in. prosi o powtórzenie, uzupełnienie, wyjaśnienie • słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich oraz dostrzega środki wyrazu artystycznego tekstu • wskazuje w tekstach	Uczeń potrafi: • aktywnie słucha i rozumie wypowiedzi kolegów i nauczyciela jako uczestnik różnych sytuacji mówienia w czasie zajęć lekcyjnych, analizuje treść i kompozycję wypowiedzi innych, poprawność językową i stylistyczną. • Słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich oraz ocenia zabiegi związane z prezentacją walorów artystycznych tekstu	Uczeń potrafi: • ocenia wysłuchany tekst pod względem merytorycznym oraz poprawnościowym, stosuje kryteria oceny • • • • odpowiednio dobrane do celu wypowiedzi i intencji nadawcy • samodzielnie odczytuje i interpretuje zabiegi związane

typowe fragmenty perswazyjne i informacyjne	, określa wartość wysłuchanego tekstu, wybiera potrzebne informacje	treści informacyjne i perswazyjne	• interpretuje wysłuchany tekst, uwzględniając intencję nadawcy, w tym aluzję, sugestię i manipulację	z prezentacją walorów artystycznych nagrania wzorcowej recytacji
• rozpoznaje emocje towarzyszące osobie wypowiadającej się, rozumie ogólny sens wypowiedzi.	• rozróżnia teksty o charakterze informacyjnym perswazyjnym	• analizuje i rozpoznaje intencję nadawcy wysłuchanego utworu, w tym aluzję, sugestię, manipulację	• analizuje i omawia w wysłuchanych utworach elementy komizmu, kpiny i ironii jako wyraz intencji wypowiedzi	• analizuje i wykorzystuje w nowych sytuacjach dydaktycznych informacje wybrane z wysłuchanego tekstu.
	• podejmuje próby rozpoznania intencji nadawcy wysłuchanego utworu, w tym aluzję, sugestię i manipulację	• rozpoznaje komizm, ironię jako wyraz intencji wypowiedzi.		
	• rozpoznaje w typowych tekstach i sytuacjach komizm, kpinę i ironię jako wyraz intencji wypowiedzi,			

• Uczeń potrafi:	• Uczeń potrafi:	• Uczeń potrafi:	• Uczeń potrafi:
• zreferować treść wiersza	• określić funkcję zwrotów do adresata	• wskazać elementy tworzące atmosferę, budujące nastrój	• zinterpretować wymowę wiersza, przesłanie utworu
• określić rodzaj literacki	• opisać emocje wyrażane przez podmiot liryczny, nazwać emocje towarzyszące	• omówić funkcję skonstrastowania np. dwóch przestrzeni,	• przedstawić swoje spostrzeżenia dotyczące
• wskazać podmiot			• Uczeń potrafi:
			• operować kontekstem,

2. Kształcenie literackie

i kulturowe -utwory wierszowane	liryczny	podmiotowi lirycznemu, określić jego stosunek do adresata lirycznego, sytuacji	bohaterów itp.	danej sytuacji lirycznej	twórczego przetworzenia poruszanych w utworze kwestii, przekładu intersemiotycznego, np. potrafi:
	• określić rodzaj liryki • wyjaśnić pojęcia: aforyzm, fraszka, paradoks, tren, porównanie homeryckie, puenta, przenośnia, symbol, peryfraz, hymn, refren, anafora, ironia apostrofa • omówić przynależność gatunkową utworów • wskazać adresata lirycznego, bohaterów wiersza	• wyjaśnić, w imieniu jakiej zbiorowości wypowiada się podmiot liryczny • scharakteryzować bohaterów • wyjaśnić znaczenie sentencji • wyjaśnić prawdy życiowe zawarte w utworach • określić funkcję adresata	• zinterpretować zabiegi stylistyczne zastosowane w wierszu, określić funkcję słownictwa • omówić funkcję użycia regionalizmów w piosence, paradoksu. • zinterpretować tytuł • scharakteryzować obraz Boga wyłaniający się z utworu, wskazać nawiązania np. biblijne, omówić kontekst np. historyczny utworu • postawić tezę	• zinterpretować istotne elementy wiersza, np. zakończenie, sposób ukazania przemijania, puentę • odnieść wymowę wiersza do rzeczywistości codziennej • odnieść uniwersalne prawdy zawarte w aforyzmach • omówić funkcję refrenu i anafory	• podjąć dyskusję na wskazanym temacie • odnaleźć odzwierciedlenie poruszanych zagadnień w wybranym tekście kultury i omówić dostrzeżony związek • omówić kontekst historyczny utworu • stworzyć prezentację tematyczną

3. Czytanie utworów literackich i odbiór tekstów kultury

Realizacja wymagań edukacyjnych

Uczeń potrafi:	Uczeń potrafi:	Uczeń potrafi:	Uczeń potrafi:	Uczeń potrafi:
• czyta teksty współczesne i dawne (w tym pisane gwarą) • wskazuje	• podejmuje próby samodzielnego odczytania różnych tekstów współczesnych	• odczytuje większość tekstów współczesnych i dawnych na poziomie	• samodzielnie odczytuje teksty współczesne i dawne na poziomie przenośnym	• czyta różne teksty (zarówno współczesne, jak i dawne, przewidziane

II półrocze

w tekstach archaizmy i wyrazy należące do gwar, odczytuje ich znaczenie w przypisach • odczytuje tekst literacki i inne dzieła sztuki(obraz, rzeźba, grafika, fotografia)na poziomie dosłownym i na poziomie krytycznym za pomocą nauczyciela i rówieśników określa temat utworu i jego problem, odnosi się do wybranych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego • rozpoznaje wypowiedzieć o charakterze emocjonalnym, argumentacyjnym, wskazuje w tekście argumentacyjnym	i dawnych na poziomie przerośnym, podejmuje próby odczytania ich w różnych kontekstach • rozumie znaczenie archaizmów i wyrazów należących do gwar obecnych w tekstach literackich lub odszukuje ich znaczenie w przypisach • odczytuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę, fotografię) na przerośnym, przy niewielkiej pomocy określa temat utworu i poruszony problem, odnosi się do najważniejszych kontekstów, np. biograficznego, poziomu dosłownym i historycznego, kulturowego rozumie podstawowe emocje oraz argumenty zawarte w	• samodzielnie przerośnym, a w ich odczytaniu odnosi się do różnych kontekstów czyta płynnie, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania i intonacji rozumie znaczenie archaizmów i wyrazów należących do gwar obecnych w tekstach literackich, odszukuje ich znaczenie w przypisach • interpretuje tekst literacki inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę, fotografię) na poziomie dosłownym, określa temat utworu i różnorakie	i symbolicznym, interpretuje je w różnych kontekstach, czyta płynnie, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania i intonacji oraz uwzględnia budowę wersyfikacyjną, a także organizację rytmiczną utworu poetyckiego • rozumie znaczenie archaizmów i wyrazów należących do gwar obecnych w tekstach literackich, odszukuje ich znaczenie w przypisach lub innych źródłach, odróżnia archaizm od archaizacji • analizuje tekst literacki inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę) na poziomie dosłownym, przerośnym symbolicznym,	w programie nauczania oraz spoza niego) na poziomie dosłownym, przerośnym i symbolicznym samodzielnie i z pasją interpretuje teksty pisane i inne teksty kultury, uwzględniając intencję nadawcy oraz konteksty niezbędne do interpretacji, proponuje własną interpretację głosową tekstu praktycznie wykorzystuje informacje wybrane z tekstu literackiego, popularnonaukowego, naukowego; systematycznie i skutecznie szuka nowych informacji w celu realizacji zainteresowań humanistycznych krytycznie, wielostronnie i z zaangażowaniem poznawczym ocenia i wartościuje treści, zachowania i postawy
---	---	---	---	--

tezę, argument i przykłady - rozpoznaje w tekście najważniejsze informacje, opinie i fakty - rozdziela fikcję i kłamstwo - wie czym są perswazja, sugestia, ironia, rozpoznaje je w typowych tekstach i sytuacjach - zauważa wybrane elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim - wskazuje nadawcę i adresata wypowiedzi - dostrzega i krótko omawia główne motywy postępowania bohaterów - odczytując sens utworu, dostrzega wartości, takie jak przyjaźń, wierność, patriotyzm - czyta utwory liryczne	wypowiedziach, - zauważa i a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi samodzielnie - wskazuje najważniejsze informacje zawarte w tekście, przytacza opinie - odróżnia opinię od faktu, fikcję od kłamstwa oraz fikcję od rzeczywistości, rozumie znaczenie terminów realizm i fantastyka - dostrzega w analizowanym tekście perswazję, sugestię, ironię i nieskomplikowane aluzje - wskazuje elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, rozumie sytuację, w jakiej znajdują się bohaterowie - identyfikuje nadawcę i adresata wypowiedzi i określa ich główne	poruszone w nim problemy, interpretuje tytuł utworu, odnosi się do najważniejszych kontekstów, np biograficznego, historycznego, kulturowego - rozumie i omawia podstawowe emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi - odczytuje informacje zawarte w tekście, przytacza i sensownie komentuje opinie - odróżnia opinię od faktu, fikcję od kłamstwa, fikcję od rzeczywistości w tekstach literackich i dziennikarskich, stosuje te	określa temat utworu i poruszone problemy, i ustosunkowuje się do nich, dąży do zrozumienia ich złożoności i niejednoznaczności samodzielnie interpretuje tytuł utworu, odnosi się do kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego - zauważa, rozumie i omawia emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi, polemizuje z nimi - interpretuje informacje zawarte w tekście, przytacza i komentuje opinie, odnosząc się do nich - odróżnia prawdę od prawdopodobieństwa i wskazuje elementy biograficzne i	przedstawione w utworach w odniesieniu do systemu moralnego .
---	---	--	---	--

• i dostrzega cechy liryki jako rodzaju literackiego • zna gatunki należące do liryki: sonet, pieśń, tren, hymn, fraszka • odróżnia osobę mówiącą w wierszu od autora tekstu, bohatera utworu od podmiotu lirycznego • wymienia środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: epitet, uosobienie, ożywienie, neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, porównanie homeryckie, archaizację, kolokwializm - potrafi je wskazać z pomocą nauczyciela • dostrzega obrazy poetyckie w utworze, potrafi	• cechy dostrzega i omawia główne motywy postępowania bohaterów • identyfikuje w tekście poetyckim cechy liryki • rozróżnia takie gatunki liryczne, jak pieśń, hymn, sonet, tren, fraszka • charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza, nie utożsamia ich z autorem • wskazuje środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, porównanie homeryckie, archaizację, kolokwializm • wyodrębnia w tekście obrazy poetyckie i omawia sposób obrazowania	• rozróżnienia w praktyce, płynnie stosuje terminy: realizm i fantastyka • analizuje w tekście manipulację, perswazję, sugestię, ironię, aluzję, nazywa je • omawia elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, rozumie sytuację, w jakiej się znajdują bohaterowie • charakteryzuje nadawcę i adresata wypowiedzi • dostrzega i wyjaśnia motywy postępowania bohaterów, ocenia ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych • omawia w tekście poetyckim cechy	• autobiograficzne dziełach literackich, odróżnia je od wspomnień pamiętnika lub dziennika; płynnie stosuje terminy realizm i fantastyka • ustosunkowuje się do różnych sposobów oddziaływania tekstu na odbiorcę, takich jak perswazja, sugestia, ironia, aluzja, wartościowanie, manipulacja itp., płynnie stosuje ww. terminy • całościowo omawia elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, rozumie złożone sytuacje, w jakich znajdują się bohaterowie • szczegółowo charakteryzuje nadawcę i adresata wypowiedzi, podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych
---	---	---	---

• krótko je opisać • czyta utwory epickie i zna cechy epiki jako rodzaju literackiego, wymienia gatunki należące do epiki - opowiadanie, powieść (i jej odmiany), legendę, baśń, przypowieść (parabolę), mit, nowelę, bajkę, pamiętnik, dziennik, fantasy, epopeję • zna elementy rytmizujące wypowiedź - wers, rym, strofa, refren wymienia elementy konstrukcyjne świata przedstawionego w utworze • wskazuje w utworze bohaterów głównych, drugoplanowych • wskazuje w utworze wątek główny i poboczny, omawia	• odróżnia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, pamiętnika, dziennika, fantasy, epopei • identyfikuje elementy świata przedstawionego w utworze • omawia fabułę, odróżnia fabułę utworu od akcji • analizuje funkcje podtytułu, motta, puenty, punktu kulminacyjnego w utworach • omawia i analizuje elementy komiksu, piosenki • określa rodzaj narracji w tekście (pierwszoosobowa, trzecioosobowa) • wyodrębnia w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu	• liryki • identyfikuje utwory należące do takich gatunków lirycznych, jak pieśń, hymn, tren, sonet, fraszka; wskazuje ich cechy • charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza (jej sytuację, uczucia i stany). nie utożsamiając ich z autorem • przytacza środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, porównanie homeryckie, archaizację, kolokwializm, określa ich funkcje	• ustaleń • dostrzega i wyjaśnia złożone motywy postępowania bohaterów, wartościuje ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych, stara się unikać prostych, jednoznacznych ocen wskazuje w tekstach cechy typowe dla liryki, epiki czy dramatu, cechy gatunkowe takich tekstów, jak pieśń, hymn, sonet, tren, fraszka • charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza (jej sytuację, uczucia i stany), podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń analizuje środki stylistyczne, takie jak neologizm,
---	---	---	--

zdarzenia wchodzące w skład akcji utworu odróżnia narratora od autora tekstu i bohatera utworu - rozróżnia narrację pierwszo- i trzecioosobową - rozpoznaje w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu - wskazuje tytuł, podtytuł, motto, puentę, punkt kulminacyjny - zna cechy komiksu, piosenki - odróżnia dramat od innych rodzajów literackich, wskazuje elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog; zna podział dramatu na tragedię, komedię	- rozpoznaje cechy dramatu jako rodzaju literackiego w tekście, stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna najważniejsze cechy tragedii komedii i dramatu właściwego, potrafi zakwalifikować typowe utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu - czyta z podziałem na role i ze zrozumieniem dialogi ze scenariuszy, rozumie budowę i treść dramatu - podaje przykłady utworów należących do literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki wskazuje w balladzie i satyrze elementy typowe dla różnych	w tekście - podaje próby interpretacji obrazów poetyckich - odróżnia i omawia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, pamiętnika, dziennika, epopei - przedstawia i analizuje elementy świata przedstawionego w utworze, omawia ich funkcje w konstrukcji utworu omawia wpływ rodzaju narracji na kształt utworu w komiksach, piosenkach i innych tekstach kultury popularnej znajduje nawiązania do	prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, porównanie homeryckie, archaizację, kolokwializm, określa ich funkcje w tekście i wpływ na kształt i wymowę utworu wnikliwie omawia obrazy poetyckie obecne w tekście odróżnia i omawia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, pamiętnika, dziennika, fantasy, epopei, podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń w utworze, szczegółowo analizuje elementy świata przedstawionego stosuje w praktyce słownictwo
---	---	---	--

• i dramat właściwy • czyta scenariusze, rozumiejąc ich specyficzną budowę i treść • potrafi zakwalifikować znane mu teksty jako baśń, bajkę, legendę, mit, nowelę, pamiętnik, dziennik, balladę i satyrę • posługuje się spisem treści, cytatem z poszanowaniem praw autorskich • odróżnia tekst literacki od naukowego i popularnonaukowego, z pomocą nauczyciela wyszukuje najważniejsze informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym • wymienia gatunki dziennikarskie: wywiad, felieton, artykuł, reportaż • z pomocą	• rodzajów literackich • wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, indeksie i przypisach, wykorzystuje do pracy spis treści • wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw autorskich, sporządza prosty przypis • wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, felieton, artykuł, reportaż • analizuje proste symbole i alegorie występujące w poznanych tekstach kultury • rozpoznaje adaptację filmową i teatralną, wie, czym się one różnią od oryginalnego tekstu • określa rolę osób uczestniczących w procesie powstawania	• tradycyjnych wątków literackich i kulturowych • wyodrębnia w tekście epickim fragmenty np. charakterystyki pośredniej i bezpośredniej, opisu przeżyć, tekstów użytkowych • wymienia cechy dramatu jako rodzaju literackiego, stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna cechy tragedii komedii i dramatu właściwego, potrafi zakwalifikować	• dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, przedstawia i omawia ich funkcję w konstrukcji utworu monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna cechy tragedii, komedii i dramatu właściwego, potrafi zakwalifikować utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu, odróżnia dramat od inscenizacji i adaptacji • proponuje własną interpretację głosową dialogów ze scenariuszy, rozumie budowę i treść • omawia cechy literatury dydaktycznej, podaje przykłady utworów należących do literatury dramatu dydaktycznej, wymienia cechy bajki • wskazuje, jaką funkcję pełnią w balladzie i satyrze elementy typowe dla różnych rodzajów literackich
---	--	--	--

nauczyciela wskazuje symbole i alegorie w omawianych tekstach kultury zna terminy adaptacja filmowa i adaptacja teatralna - wymienia osoby uczestniczące w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator, scenarzysta, kostiumolog) - zauważa najważniejsze związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury - wspólnie z innymi dokonuje przekładu intersemiotycznego o tekstów kultury i interpretacji zjawisk społecznych w ramach różnych projektów grupowych	przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator, scenarzysta, producent, operator, dźwiękowiec, rekwizytor, inspicjent, sufler, statysta, oświetleniowiec, kostiumolog) - dostrzega związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury (np. obrazem, plakatem, dziełem muzycznym, rzeźbą) - wspólnie z innymi samodzielnie dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury interpretacji wybranych zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów grupowych - rozpoznaje aforizm i anegdotę	utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu - interpretuje głosowo dialogi ze scenariuszy, rozumie budowę i treść dramatu - omawia cechy literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki - omawia w balladzie i satyrze elementy typowe dla różnych rodzajów literackich - wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, indeksie i przypisach - wykorzystuje do pracy spis treści, wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw	- wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, indeksie przypisach; wykorzystuje do pracy spis treści, wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw autorskich, sporządza przypis, wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i naukowych - używa ich do własnych celów - ma świadomość różnic stylu i intencji między tekstem literackim, naukowym, popularnonaukowym i publicystycznym - wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, felieton,
--	--	--	---

• wie, czym jest aforyzm i anegdota • z pomocą nauczyciela wskazuje w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) elementy retoryki: • powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy, wyliczenia, wykrzyknienia • identyfikuje styl oficjalny, nieoficjalny (potoczny), urzędowy (mówiony i pisany) i artystyczny .	• w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) zauważa elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy wyliczenia, wykrzyknienia • rozpoznaje językowe i pozajęzykowe środki perswazji, np. w reklamie prasowej • dostrzega funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie • rozpoznaje na typowych przykładach styl oficjalny, nieoficjalny (potoczny), urzędowy (mówiony i pisany) i artystyczny.	autorskich, sporządza przypis, wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i naukowych dostrzega różnice stylu i intencji między tekstem literackim, naukowym popularnonaukowym, wyszukuje w nich potrzebne informacje • wymienia rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, felieton, artykuł, reportaż, podaje cechy tych gatunków, uzasadnia przynależność tekstu prasowego do publicystyki • analizuje i podejmuje próby odczytania symboli i alegorii występujących w poznanych tekstach kultury ocenia adaptację filmową i	artykuł, reportaż; podaje cechy tych gatunków, uzasadnia przynależność tekstu prasowego do publicystyki; w wypowiedziach świadomie i konsekwentnie stosuje nazwy gatunków publicystycznych; wie, czym publicystyka różni się od literatury • analizuje i interpretuje symbole alegorie występujące w tekstach kultury, określa ich funkcje • wie, czym się różni adaptacja od oryginalnego tekstu; analizuje zamysł pisarza i twórców adaptacji • określa ocenia rolę osób uczestniczących w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor,

teatralną, muzyczną i inne; krytycznie wypowiada się na jej temat, odwołując się do jej struktury i treści analizuje związki między dziełem literackim obrazem, plakatem dziełem muzycznym, rzeźbą.) • samodzielnie dokonuje przekładu intersemiotycznego o tekstów kultury i interpretacji wybranych zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów grupowych • interpretuje aforyzm i anegdotę • w cudzej wypowiedzi (w	scenograf, charakteryzator, scenarzysta, producent, operator, dźwiękowiec, rekwizytor, inspicjent, sufler, statysta, oświetleniowiec kostiumolog) wnikliwie, korzystając z różnych źródeł informacji, analizuje związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury (np. obrazem, plakatem, dziełem muzycznym, rzeźbą) • samodzielnie dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji wybranych zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów, samodzielnych lub grupowych, podejmuje w nich tematy związane z historią, filozofią,
---	---

<p>tym literackiej)
zauważa elementy
retoryki:
powtórzenia,
pytania
retoryczne,
apostrofy
wyliczenia,
wykrzyknienia</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje i omawia
wybrane środki
językowe i
pozajęzykowe
środki perswazji,
np. w reklamie •
analizuje funkcje
środków
pozajęzykowych
w sztuce teatralnej
i filmie • wyróżnia
w tekście cechy
stylu oficjalnego,
nieoficjalnego
(potocznego),
urzędowego
(mówionego i
pisanego) i
artystycznego
interpretuje
pejzaż, portret,
scenę rodzajową,
martwą naturę; | <p>sztuką interpretuje
aforyzm i anegdotę</p> <ul style="list-style-type: none"> • w cudzej wypowiedzi
(w tym literackiej)
analizuje i omawia
elementy retoryki:
powtórzenia, pytania
retoryczne, apostrofy,
wyliczenia,
wykrzyknienia .
wnikliwie analizuje
językowe i
pozajęzykowe środki
perswazji
(np. w reklamie
prasowej), reaguje
adekwatnie do nich,
nie ulega im
niepotrzebnie
dostrzega i omawia
funkcje środków
pozajęzykowych
w sztuce teatralnej
i filmie wskazuje
elementy stylu
oficjalnego,
nieoficjalnego
(potocznego),
urzędowego
(mówionego
i pisanego)
i artystycznego
w tekstach, np. |
|--|---|

wie, czym się różnią, dostrzega ważne elementy i wybrane konteksty dzieła malarskiego

literackich, i określa ich funkcję interpretuje pejzaż, portret, scenę rodzajową, martwą naturę; wybiera i omawia konteksty związane z analizowanym dziełem.

4. Tworzenie wypowiedzi

Uczeń potrafi:

- pisze na temat, stara się zachować poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną tekstu
- zna najważniejsze zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, stara się je stosować w praktyce, popełnione błędy nie

Uczeń potrafi:

- pisze na temat, starając się zachować przejrzystą kompozycję logicznej i spójnej wypowiedzi, pisze teksty zrozumiałe i klarowne, wyraża opinię i podaje argumenty na poparcie własnego stanowiska
- wykazuje dbałość i poprawność językową, stylistyczną,

Uczeń potrafi:

- pisze na temat, stosując przejrzystą kompozycję logicznej wypowiedzi, polemizuje ze stanowiskiem innych, formułuje rzeczowe argumenty poparte przykładami
- zachowuje poprawność językową, stylistyczną i interpunkcyjną tworzonego

Uczeń potrafi:

- pisze wyczerpująco i na temat, stosując funkcjonalną, urozmaiconą kompozycję, logikę wypowiedzi
- zachowuje poprawność językową, stylistyczną, ortograficzną i interpunkcyjną tworzonego tekstu,
- stosuje zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie

Uczeń potrafi:

- samodzielnie i z pasją interpretuje teksty pisane i inne teksty kultury, uwzględniając intencje nadawcy oraz konteksty niezbędne do interpretacji,
- proponuje własną interpretację głosową tekstu,
- praktycznie wykorzystuje informacje wybrane z tekstu literackiego, popularnonaukowego, naukowego,
- systematycznie i

uniemożliwiają zrozumienia całości tekstu, • układa tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, stosuje cytaty • stara się o estetyczny zapis wypowiedzi • sporządza w różnych formach notatkę dotyczącą wysłuchanej wypowiedzi • redaguje zrozumiałe ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, uwzględniając w nich najważniejsze, niezbędne elementy oraz właściwy zapis graficzny	ortograficzną interpunkcyjną tekstu, zna najważniejsze zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, stara się je stosować w praktyce • układa tekst o trójdzielnej kompozycji, stosuje akapity, dba o spójne nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi • wykazuje dbałość o estetykę zapisu • sporządza w różnych formach notatkę dotyczącą treści przeczytanego tekstu • redaguje	tekstu, stosuje najważniejsze zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, pisze przeważnie teksty wyczerpujące temat, rozumiałe, klarowne • układa tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, stosuje cytaty i potrafi go wprowadzić do tekstu, pamiętając o cudzysłowie oraz nawiązaniu, dba o spójne nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi, w tym w przemówieniu • zachowuje	złożonego, • pisze teksty wyczerpujące temat, rozumiałe, klarowne, • zachowuje przemyślaną, trójdzielną kompozycję dłuższej wypowiedzi, tym w przemówieniu, • konsekwentnie i logicznie stosuje akapity, dba o spójne, ciekawe nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi, • zachowuje estetykę zapisu, jego teksty są poprawne, przejrzyste i czytelne posługując się bogatym słownictwem, • poprawnie redaguje różne formy wypowiedzi, m.in. opowiadanie z elementami dialogu i monologu, opisu, charakterystyki,	skutecznie szuka nowych informacji w celu realizacji zainteresowań humanistycznych, • krytycznie, wielostronnie i z zaangażowaniem poznawczym ocenia i wartościuje treści, zachowania i postawy przedstawione w utworach w odniesieniu do systemu moralnego i etycznego analizuje niejednorodność dzieł literackich, • tworzy oryginalne notatki, posługując się bogatym słownictwem, • podejmuje próby własnej twórczości literackiej, świadomie stosując różnorodne środki stylistyczne, • parafrazuje utwory znanych twórców, • pisze wypowiedzi oryginalne pod względem sposobu
--	--	---	---	--

• tworzy plan dłuższej wypowiedzi • formułuje treść sms-a, e-maila, starając się o ich poprawny zapis ortograficzny, dodaje komentarz do przeczytanej informacji elektronicznej • streszcza, skraca tekst (w tym tekst popularnonaukowy), poprawnie przytaczając większość zagadnień • pisze schematyczny opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny • tworzy krótką wypowiedź o charakterze argumentacyjnym w rozprawce z pomocą	ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, uwzględniając w nich z reguły wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny • tworzy plan ramowy i szczegółowy dłuższej wypowiedzi • formułuje treść sms-a, e-maila, stosując poprawny zapis ortograficzny, dodaje poprawny komentarz do przeczytanej informacji elektronicznej • streszcza, skraca, parafrazuje tekst (w tym tekst naukowy i	estetykę zapisu dobiera formę notatki dotyczącej wysłuchanej wypowiedzi do własnych potrzeb • redaguje poprawne ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, apel, uwzględniając w nich wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny • tworzy plan ramowy i szczegółowy dłuższej wypowiedzi, uwzględniając w nim najważniejsze zagadnienia, zgodnie z funkcją tworzonego tekstu • formułuje treść	zróżnicowane stylistycznie i funkcjonalnie opisy, recenzję i notatkę (różnorodne postaci) • redaguje poprawne ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykacje, apel, uwzględniając w nich wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny i funkcję tekstu, • tworzy plan ramowy i rozbudowany szczegółowy dłuższej wypowiedzi • formułuje treść sms-a, e-maila, stosując poprawny zapis ortograficzny, dodaje trafny, przemyślany komentarz do przeczytanej informacji elektronicznej, • streszcza, skraca, parafrazuje tekst (w	ujęcia tematu, • wykazuje się szczególną dbałością o poprawność językową, bezbłędny zapis, logiczną i pomysłową kompozycję; jego język charakteryzuje się własnym stylem lub jego zaczątkami, • aktywnie uczestniczy w realizacji projektów, będąc przewodniczącym grup projektowych lub pełniąc inną ważną dla danego projektu funkcję, • proponuje tematy rozmów odnoszące się do omawianych utworów, • aktywnie uczestniczy w dyskusji jako dyskutant lub przewodniczący, rzeczowo przedstawia swoje stanowisko i wnioski, formułuje oryginalne, przemyślane sady
---	---	---	---	--

nauczyciela formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty • odróżnia przykład od argumentu, wnioskuje, stara się stosować właściwe słownictwo • pisze proste opowiadanie odtwórcze i twórcze; wie, jak umieścić dialog w tekście • stosuje narrację pierwszo- i trzecioosobową • opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje wybrane cechy bohaterów literackich i rzeczywistych • pisze swój życiorys, CV, a z	popularnonaukowy), poprawnie i samodzielnie przytaczając większość zagadnień • pisze opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny, zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów • tworzy krótką wypowiedź o charakterze argumentacyjnym w rozprawce formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, dobiera przykłady do argumentów, podejmuje próbę wnioskowania, stosuje właściwe słownictwo, rozróżnia rozprawkę z tezą od rozprawki z	sms-a, e-maila, stosując poprawny zapis ortograficzny; dodaje poprawny komentarz do przeczytanej informacji elektronicznej • streszcza, skraca, parafrazuje tekst (w tym tekst naukowy i popularnonaukowy), poprawnie i samodzielnie przytaczając większość zagadnień, zgodnie z funkcją skracanego czy przekształcanego tekstu • pisze poprawne opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny, dziennik, pamiętnik • zgodnie z cechami	tym tekst naukowy poprawnie i samodzielnie przytaczając zagadnienia, • pisze opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny oficjalny, dziennik, pamiętnik, zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów, stylizuje język, np. listu na język dawnych epok, • tworzy wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, odwołując się do kontekstów, np. historycznego, biograficznego, kulturowego; w rozprawce swobodnie formułuje tezę hipotezę oraz wnikliwie argumenty; samodzielnie podaje przykłady do argumentów; wnioskuje, dobierając	i spostrzeżenia, • interpretuje głosowo wygłaszany z pamięci lub czytany tekst, uwzględniając funkcje zastosowanych środków stylistycznych, charakter tekstu, konteksty, przejawia szczególną dbałość o kulturę słowa, • oceniając pracę innych, przedstawia krytyczną, rzeczową refleksję wynikającą z wnikliwej analizy wykonanych zadań i erudycji polonistycznej, pozostaje przy tym bezstronny i życzliwy.
---	---	---	--	---

pomocą nauczyciela podanie i list motywacyjny we własnej sprawie • przygotowuje prosty wywiad, zachowując jego układ (pytania – odpowiedzi) • opisuje elementy dzieła malarskiego, grafiki, plakatu, rzeźby, fotografii, wykorzystuje w nich z pomocą nauczyciela podane konteksty • wspólnie z innymi uczniami pisze scenariusz na podstawie dzieła literackiego lub twórczy, zapisuje w nim dialogi • pisze prostą, schematyczną recenzję książki/filmu/przedstawienia • mówi na temat • wyraża swoje	hipotezą • pisze opowiadanie odtwórcze i twórcze; • umieszcza dialog w tekście stosuje, w zależności od potrzeb tworzonego przez niego tekstu, narrację pierwszo- lub trzecioosobową • w tekstach własnych wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć, charakterystykę • opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje najważniejsze cechy bohaterów literackich i rzeczywistych	gatunkowymi tekstów i funkcją tekstu • tworzy wypowiedź o charakterze argumentacyjny • w rozprawce formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, samodzielnie podaje przykłady do argumentów, wnioskuje, stosuje właściwe rozprawce słownictwo • w opowiadaniu odtwórczym i twórczym stosuje elementy charakterystyki pośredniej, wprowadza realia epoki w tekście odwołującym się do minionych epok • stosuje, w zależności od potrzeb tworzonego przez	słownictwo właściwe rozprawce • w opowiadaniu odtwórczym i twórczym indywidualizuje język bohatera, wprowadza nieszablonowe rozwiązania kompozycyjne • w tekstach własnych swobodnie i celowo wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, mowę zależną i niezależną w celu dynamizowania akcji i charakteryzowania bohatera • wnikliwie opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje cechy bohaterów literackich i rzeczywistych, ocenia i wartościuje ich zachowania i postawy
---	---	---	---

zdanie i umie je krótko, ale logicznie uzasadnić • w tekstach mówionych zachowuje poprawność akcentowania wyrazów i zdań, dba o poprawną wymowę, nie popełnia wielu rażących błędów językowych, jego wypowiedź jest komunikatywna wygłasza krótki monolog, • podejmuje próbę wygłaszania przemówienia oraz próby uczestniczenia w dyskusji wygłasza z pamięci tekst poetycki	• samodzielnie pisze swój życiorys, CV, podanie i list motywacyjny we własnej sprawie • przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje właściwy zapis graficzny • opisuje dzieło malarskie, grafikę, plakat, rzeźbę, fotografię z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje wybrane sensy przenośne w różnych tekstach kultury • pisze prosty scenariusz na podstawie dzieła literackiego lub twórczy, zapisuje w nim dialogi i didaskalia • pisze schematyczną recenzję	niego tekstu, narracje pierwszo- lub trzecioosobową • w tekstach własnych swobodnie wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, mowę zależną i niezależną w celu dynamizowania akcji i charakteryzowania bohatera • opisuje charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje cechy bohaterów literackich i rzeczywistych • posługuje się stylem	w odniesieniu do ogólnie przyjętych norm moralnych • samodzielnie pisze życiorys, CV, podanie i list motywacyjny • przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje w nim właściwy zapis graficzny, dba o ciekawe pytania, wykorzystuje zdobytą z różnych źródeł wiedzę na temat podjęty w rozmowie • opisuje dzieło malarskie, grafikę, plakat, rzeźbę, fotografię z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; • odczytuje sensy przenośne w wybranych tekstach kultury, interpretuje tekst kultury, np. obrazu, plakatu, grafiki
--	--	---	--

książki/filmu/przedstawienia, uwzględniając w niej swoją opinię	urzędowym, samodzielnie pisze swój życiorys, CV, podanie i list motywacyjny	• pisze scenariusz na podstawie własnych pomysłów • pisze wyczerpującą recenzję książki/filmu/przedstawienia, uwzględniając w niej swoją opinię i operując właściwym dla recenzji słownictwem, omawia krytycznie elementy tekstu kultury, stosując odpowiednio dobrane słownictwo
• płynnie mówi na podany temat, starając się zachować zasady poprawności językowej i stylistycznej	• przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje w nim właściwy zapis graficzny, stara się formułować ciekawe pytania, wykorzystuje zdobytą z różnych źródeł wiedzę na temat podjęty w rozmowie	• wyraża własne zdanie, trafnie polemizuje ze stanowiskiem innych,
• wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, odnosi się do cudzych poglądów i poznanych idei	• opisuje dzieło malarskie, grafikę, plakat, rzeźbę, fotografię z odniesieniem do odpowiednich kontekstów	• formułuje rzeczowe samodzielne argumenty poparte trafnie dobranymi przykładami, np. wprowadza cytaty z tekstów
• zna zasady poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań	• odczytuje sensy przenośne w wybranych tekstach kultury, podejmuje próbę interpretacji tekstu kultury, np. obrazu, plakatu,	• filozoficznych, sentencje, przysłowia na poparcie swojego stanowiska
• zna wyjątki w akcentowaniu wyrazów		
• wygłasza poprawny monolog, krótkie przemówienie, stara się		

uczestniczyć w dyskusji	grafiki	• stosuje się do zasad poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, zna i stosuje wyjątki w akcentowaniu wyrazów, unika regionalizmów i elementów gwary środowiskowej, które są niezgodne z normą językową
• uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury	• pisze scenariusz na podstawie dzieła literackiego lub twórczy, zapisuje w nim dialogi i didaskalia	• wygłasza poprawny, ciekawy monolog, przemówienie,
• rozróżnia środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi	• pisze recenzję książki/filmu/przedstawienia, uwzględniając w niej swoją opinię oraz	• uczestniczy w dyskusji, posługując się wieloma środkami wyrazu
• w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia zna i stosuje językowe sposoby osiągnięcia porozumienia	• podstawowe słownictwo związane z dziedziną recenzowanego zjawiska	• wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić,
• stosuje zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy	• wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić,	• odnosi do cudzych poglądów i poznanych idei
• dostrzega zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulacji	• odnosi się do cudzych poglądów i poznanych idei	• aktywnie uczestniczy w dyskusji, używając środków językowych wyrażających stosunek mówiącego
	• stosuje się do zasad poprawnej wymowy oraz norm dotyczących	

• recytuje pamięci tekst poetycki, podejmuje próbę z uwzględnieniem tematu i wyrażanych emocji • uczestniczy w omówieniu recytacji własnej, koleżanek i kolegów	akcentowania wyrazów i zdań, • zna i stosuje wyjątki w akcentowaniu wyrazów • wygłasza poprawny monolog, przemówienie, • aktywnie uczestniczy w dyskusji • prezentuje w dyskusji swoje stanowisko, rozwija je odpowiednio dobranymi argumentami, • świadome stosuje retoryczne środki wyrazu uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury, logicznie formuluje argumenty • potrafi zastosować środki językowe w	do przedstawianych treści; • nawiązując do wypowiedzi przedmówców, podejmuje próby prowadzenia dyskusji, • dobiera stosuje różnorodne środki językowe odpowiednio do sytuacji odbiorcy oraz rodzaju komunikatu • prezentuje w dyskusji swoje stanowisko, rozwija je odpowiednio dobranymi, przemyślanymi argumentami, świadome stosuje retoryczne środki wyrazu, • stosuje środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia

zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia	odpowiednio do sytuacji i odbiorcy oraz rodzaju komunikatu,
zna i stosuje językowe sposoby osiągnięcia porozumienia, zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy	zna i swobodnie stosuje językowe sposoby osiągnięcia porozumienia, zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy,
reaguje z zachowaniem zasad kultury na zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację	reaguje swobodnie i zachowaniem zasad kultury na zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację,
recytuje z pamięci tekst poetycki, interpretując go z uwzględnieniem tematu i wyrażanych emocji	recytuje z pamięci teksty poetyckie, interpretując je głosowo z uwzględnieniem tematu i wyrażanych emocji oraz na przykład przez poprawne stosowanie pauz w tekście
ocenia recytację własną, koleżanek i kolegów	- zawierającym przerzutnie - krytycznie ocenia recytację własną, koleżanek i wnikliwe, bezstronne i życzliwe

i przedstawia
uzasadnienie
swojej oceny.

uzasadnienie swojej
oceny,

- płynnie mówi na podany temat, zachowując poprawność językową i stylistyczną,
- udowadnia swoje racje za pomocą rzeczowych argumentów ułożonych w logiczny wywód .

5. Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja).

Uczeń potrafi:

- zna podstawowe zasady ortograficzne(u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka i mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek i najważniejsze wyjątki od nich,

Uczeń potrafi:

- zna podstawowe zasady ortograficzne(u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka i mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek i najważniejsze

Uczeń potrafi:

- sprawnie stosuje w praktyce zasady ortograficzne (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek), w razie

Uczeń potrafi:

- Umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie:
- stosowania w praktyce zasad ortograficznych (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, Oznaczenia miękkości głosek),

Uczeń potrafi:

- wykorzystując wiedzę o języku, odczytuje sensy symboliczne i przenośne w tekstach kultury jako efekt świadomego kształtowania warstwy stylistycznej wypowiedzi,
- samodzielnie poszerza wiedzę językową i wykorzystuje ją we własnych wypowiedziach .

stara się stosować je w praktyce, w razie problemów korzysta ze słownika ortograficznego, • dostrzega większość błędów językowych, korzysta z różnych źródeł by je skorygować, • stosuje w tworzonych tekstach podstawową wiedzę językową z zakresu fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni. • Ma podstawową wiedzę i stosuje ją w praktyce na typowych przykładach z zakresu: - fonetyki - zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski spółgłoski,	wyjątki od nich, stara się stosować je w praktyce, w razie problemów korzysta ze słownika ortograficznego, • wie, czym jest błąd językowy, stara się stosować podstawowe zasady poprawności językowej, a w razie wątpliwości korzysta ze słowników, przede wszystkim słownika języka polskiego, słownika poprawnej polszczyzny oraz słownika frazeologicznego, • ma podstawową wiedzę stosuje ją w praktyce samodzielnie lub z niewielką pomocą) zna różnicę między głoską a literą;	wątpliwości korzysta ze słownika ortograficznego • koryguje błędy językowe w tworzonym przez siebie tekście, analizuje i porównuje przy tym wiedzę z różnych źródeł informacji • analizuje elementy językowe w tekstach kultury (np. w reklamach, plakacie, piosence), wykorzystując wiedzę o języku w zakresie fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni ma wiedzę, którą stosuje w praktyce, z zakresu: - fonetyki - zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia	korzysta ze słownika ortograficznego, by wyjaśnić wątpliwości dotyczące wyrazów rzadkich, o nietypowej pisowni • dostrzegania i korekty błędów językowych w tworzonym przez siebie tekście • analizy elementów językowych w tekstach kultury (np. w reklamach, plakacie, piosence), z wykorzystaniem wiedzy o języku w zakresie fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni, • ma wiedzę, którą płynnie stosuje w praktyce, z zakresu: - fonetyki - zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde, miękkie; wie, na
--	--	---	--

głoski dźwięczne, bezdźwięczne (np. w parach p-b, t-d itd.), ustne, nosowe, twarde i miękkie; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności i uproszczeń grup spółgłoskowych, utraty dźwięczności w wygłosie w poznanych przykładach, dostrzega rozbieżności między mową a pismem i zgodnie z tym zapisuje wyrazy, w których rozbieżności te występują, - w zakresie słowotwórstwa i słownictwa - wie, czym są: wyraz podstawowy	rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski z zakresu gramatyki języka polskiego: - W zakresie fonetyki - parach P-b, t-d itd.), rozróżnia głoski ustne, nosowe, twarde i miękkie; - wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności i uproszczeń dźwięczne, bezdźwięczne (np- grup spółgłoskowych, utraty dźwięczności w wygłosie, dostrzega rozbieżności między mową a pismem, W zakresie słowotwórstwa i słownictwa wie,	samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde, miękkie; wskazuje upodobnienia pod względem dźwięczności uproszczenia grup spółgłoskowych, zjawiska utraty dźwięczności w wygłosie, dostrzega rozbieżności między mową a pismem i zgodnie z tym zapisuje wyrazy, w których te rozbieżności występują, słowotwórstwa i słownictwa - rozpoznaje wyraz podstawowy i pochodny, podstawę słowotwórczą, formant, rdzeń, tworzy rodzinę	czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności, uproszczeń grup spółgłoskowych, utraty dźwięczności w wygłosie; ma świadomość rozbieżności między mową a pismem i świadomie to wykorzystuje, dbając poprawność ortograficzną pisanych tekstów, W zakresie - słowotwórstwa i słownictwa - - rozpoznaje wyraz podstawowy i pochodny podstawę słowotwórczą, formant, rdzeń, tworzy rodzinę wyrazów; - odróżnia wyraz pokrewny od bliskoznacznego, poprawnie stosuje formanty do tworzenia wyrazów pochodnych, umie je nazwać, rozpoznaje
---	---	---	---

i pochodny, podstawa słowotwórcza, formant, rdzeń, rodzina wyrazów omawianych na lekcji, • rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, • dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji, • rozumie różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów, • odróżnia typy wyrazów złożonych, • zna typy skrótów i skrótowców oraz stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie,	czym są wyraz podstawowy i pochodny, podstawa słowotwórcza, formant, rdzeń, rodzina wyrazów i rozpoznaje je na przykładach omawianych na lekcji, rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji, rozumie różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów, odróżnia typy wyrazów złożonych, zna typy skrótów i skrótowców oraz stosuje zasady interpunkcji w ich	wyrazów; odróżnia wyraz pokrewny od bliskoznacznego, stosuje poprawnie formanty do tworzenia wyrazów pochodnych, umie je nazwać, rozpoznaje wyrazy złożone słowotwórczo, wskazuje różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów; zna typy skrótów i skrótowców i stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie, świadomie stosuje w swoich wypowiedziach popularne przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy we właściwym kontekście itp., rozróżnia	wyrazy złożone słowotwórczo, wskazuje różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów, zna typy skrótów i skrótowców oraz stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie; • świadomie stosuje w swoich wypowiedziach popularne przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy we właściwym kontekście itp., • rozróżnia synonimy, homonimy, antonimy, • wskazuje wyrazy rodzime i zapożyczone; • wyjaśnia różnice między treścią a zakresem wyrazu, różnicuje wyrazy ze względu na ich treść i zakres, • odróżnia język
--	---	--	---

• zna i rozumie znaczenie wybranych przysłów, powiedzeń, frazeologizmów itp., • z pomocą nauczyciela odróżnia synonimy, antonimy, homonimy, rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone, zna pojęcia treść i zakres wyrazu, język ogólnonarodowy, gwara, dialekt, - w zakresie fleksji - • rozpoznaje na typowych przykładach części mowy: odmienne – rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny,	zapisie, • zna i rozumie znaczenie wybranych przysłów, powiedzeń, frazeologizmów itp., z pomocą nauczyciela odróżnia synonimy, antonimy, homonimy, rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone, zna pojęcia treść i zakres wyrazu, język ogólnonarodowy, gwara, dialekt, W zakresie - fleksji - rozpoznaje na typowych przykładach części mowy: odmienne - rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny,	synonimy, homonimy, antonimy, wskazuje wyrazy rodzime i zapożyczone; wyjaśnia różnice między treścią a zakresem wyrazu, różnicuje wyrazy ze względu na ich treść i zakres, odróżnia język ogólnonarodowy od gwary i dialektu, - fleksji - nazywa i odmienia odmienne części mowy: rzeczownik (Z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje); oddziela temat od końcówki, także w wyrazach, w których występują oboczności; nazywa nieodmienne	ogólnonarodowy od gwary i dialektu, W zakresie - fleksji • - swobodnie nazywa i odmienia odmienne części mowy (także w przypadku wyrazów podchwytliwych): rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy. żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje), oddziela temat od końcówki, także • w wyrazach, w których występują oboczności; nazywa nieodmienne części mowy (także w przypadku podchwytliwych wyrazów):

nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, czasownik w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje), potrafi je odmieniać, w wyrazach oddziela temat od końcówki; rozpoznaje na typowych przykładach nieodmienne części mowy przysłówek (w tym odprzymiotnikow y), samodzielne niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek), stara się stosować wiedzę o częściach mowy	nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, czasownik w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje), potrafi je odmieniać, w wyrazach oddziela temat od końcówki; rozpoznaje na typowych przykładach nieodmienne części mowy - przysłówek (w tym odprzymiotnikow y), samodzielne niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek), stara się stosować wiedzę o częściach mowy	części mowy: przysłówek (w tym odprzymiotnikowy), samodzielne niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek, wykrzyknik); stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły nie i -by z różnymi częściami mowy; tworzy i odmienia imiesłowy, - składnia – rozpoznaje i nazywa części zdania: podmiot (i jego rodzaje: gramatyczny, logiczny, szeregowy i domyślny), orzeczenie (odróżnia orzeczenie czasownikowe od imiennego), przydawkę, dopełnienie, okolicznik (czasu, miejsca, sposobu, przyczyny, celu); nazywa związki wyrazów w zdaniu pojedynczym (w tym rozpoznaje wyraz nadrzędny i podrzędny), a także zależności między	przysłówek (w tym odprzymiotnikowy), samodzielne niesamodzielne (spójnik, - partykuła, przyimek, wykrzyknik), stosuje wiedzę częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły nie i -by z różnymi częściami mowy, tworzy i odmienia imiesłowy W zakresie - składni - rozpoznaje i nazywa części zdania: podmiot (i jego rodzaje: gramatyczny, logiczny, szeregowy i domyślny), orzeczenie (odróżnia orzeczenie czasownikowe odmiennego), przydawkę,
---	---	--	--

w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły nie i -by z różnymi częściami mowy, zna imiesłow, z pomocą nauczyciela wyjaśnia zasady ich tworzenia i odmiany, - w zakresie składni - - rozpoznaje części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik, - rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu pojedynczym, a także zależności	w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły nie i -by z różnymi częściami mowy, zna imiesłow, z pomocą nauczyciela wyjaśnia zasady ich tworzenia i odmiany; W zakresie składni : rozpoznaje na typowych przykładach części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik, rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu pojedynczym, a także zależności między zdaniami	zdaniami składowymi w zdaniu złożonym, wskazuje człon nadrzędny i podrzędny; wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie; dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza wykresy zdań pojedynczych, złożonych i wielokrotnie złożonych, wyodrębnia zdania składowe w zdaniach złożonych wielokrotnie złożonych, potrafi określić typy zdań pojedynczych (rozwinęte i nierozwinęte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie), a także	dopełnienie, okolicznik (czasu, miejsca, sposobu, przyczyny, celu), nazywa związki wyrazów w zdaniu pojedynczym (w tym rozpoznaje wyraz nadrzędny i podrzędny w związkach wyrazów, rozpoznaje związek zgody, rzędu i przynależności), a także zależności między zdaniami składowymi, w zdaniu złożonym, wskazuje człon nadrzędny i podrzędny wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem
--	--	---	--

między zdaniami składowymi w zdaniu złożonym – wskazuje człon nadrzędny i podrzędny, - wykorzystuje wiedzę z zakresu budowy zdania pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych w złożone i odwrotnie oraz wypowiedzi z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, - dokonuje przekształceń mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, - sporządza wykresy zdań złożonych, pojedynczych i wielokrotnie złożonych,	składowymi w zdaniu złożonym, przy pomocy nauczyciela wskazuje człon nadrzędny i podrzędny, wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzi imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, rozpoznaje zdania bezpodmiotowe, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza	rozpoznać rodzaje zdań złożonych współrzędnie (łącznie, rozłącznie, przeciwnie, wynikowo) i podrzędnie przydawkowe, dopełnieniowe, okolicznikowe, podmiotowe i orzecznikowe); w swoich wypowiedziach stosuje dania uwzględniając cel wypowiedzi : oznajmujące, pytające, rozkazujące. - świadomie stosuje znane mu normy językowe, zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych, - analizuje przykłady manipulacji i prowokacji językowej – nie poddaje się im, - zna językowe sposoby osiągnięcia porozumienia – świadomie je stosuje.	zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza wykresy rozbudowanych zdań pojedynczych, złożonych wielokrotnie złożonych, wyodrębnia zdania składowe w zdaniach złożonych i wielokrotnie złożonych. potrafi określić typy zdań pojedynczych (rozwinęte i nierozwinęte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie podrzędnie), a także rozpoznać rodzaje zdań złożonych współrzędnie łącznie, rozłącznie,
---	---	--	--

• potrafi wymienić i określić na typowych przykładach typy zdań pojedynczych (rozwinęte, nierozwinęte, pytające, rozkazujące i oznajmujące, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędne i podrzędne), w swoich wypowiedzeniach stosuje zdania uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające, rozkazujące. • zna i stosuje normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych, • rozpoznaje i analizuje wybrane	wykresy typowych zdań pojedynczych, złożonych i wielokrotnie złożonych, wyodrębnia zdania składowe w typowych zdaniach złożonych wielokrotnie złożonych, potrafi wymienić i określić na łatwych przykładach rodzaje zdań pojedynczych (rozwinęte i nierozwinęte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędne i podrzędne), odróżnia zdania, uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające	przeciwstawnie i wynikowo) i podrzędnie (przydawkowe, oko dopełnieniowe licznikowe, podmiotowe i orzecznikowe) na prostych przykładach; • w swoich wypowiedziach stosuje zdania, uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające i rozkazujące, • swobodnie wykorzystuje znane normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych, • rozpoznaje i rozumie przykłady manipulacji i prowokacji językowej, aktywnie je komentuje i reaguje na nie.

przykłady
manipulacji
i prowokacji
językowej,
• zna i świadomie
stosuje językowe
sposoby osiągnięcia
porozumienia.

• | i rozkazujące,
stosuje je
w swoich
wypowiedziach,
• zna i próbuje
stosować normy
językowe
i zasady
grzecznościowe
odpowiednie dla
wypowiedzi
publicznych

• wie, czym są
manipulacja
i prowokacja
językowa . zna
językowe
sposoby
osiągania
porozumienia,
intuicyjnie je
stosuje |
|--|--|

NIEDOSTATECZNY - poziom umiejętności wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy 8 umożliwia osiągnięcie celów polonistycznych - uczeń nie potrafi wykonać zadań o niewielkim poziomie trudności.

DOPUSZCZAJĄCY (WYMAGANIA KONIECZNE) - poziom umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy 8 umożliwia osiągnięcie celów polonistycznych uczeń potrafi wykonać zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim poziomie trudności .

DOSTATECZNY (WYMAGANIA PODSTAWOWE) - poziom zdobytych umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy 8 pozwala na rozwijanie kompetencji ujętych w programie i wynikających z podstawy programowej - uczeń wykonuje zadania teoretyczne i praktyczne typowe o średnim poziomie trudności ujęte w programie i wynikające z podstawy programowej.

DOBRY (WYMAGANIA ROZSZERZAJĄCE) - uczeń poprawnie stosuje Wiadomości i umiejętności ujęte w programie nauczania i wynikające z podstawy programowej, rozwiązuje samodzielnie typowe zadania teoretyczne i praktyczne.

BARDZO DOBRY (WYMAGANIA DOPEŁNIAJĄCE) - uczeń sprawnie posługuje się zdobytym wiadomościami, rozwiązuje samodzielnie problemy teoretyczne i praktyczne ujęte w programie nauczania i wynikające z podstawy programowej, potrafi zastosować poznana wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów w nowych sytuacjach

Szczegółowe wymagania edukacyjne dla poszczególnych półroczy są ustalane przez nauczyciela przedmiotu (polonistę) mogą się różnić w zależności od klasy, tempa nauki uczniów i mają na celu usystematyzowanie wiedzy i umiejętności na etapie poszczególnych klas.

Opracowały:

Eliza Tomaszewska

Joanna Paczkowska

Katarzyna Stogowska